

GENERALPOSTSTYRELSENS

FÖRNYADE UNDERDÅNIGA UTLÅTANDE.

ÖFVER

SÄRSKILDA KOMMITTERADES FÖRSLAG TILL ÄNDRING
I GÄLLANDE STADGANDEN

ANGÅENDE

TILLHANDAHÅLLANDE AF TIDNINGAR
GENOM POSTVERKETS FÖRSORG.

STOCKHOLM
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
1904.

TILL KONUNGEN.

Sedan Generalpoststyrelsen den 23 november 1901 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande öfver särskilde kommitterades den 4 mars samma år afgifna utlåtande och förslag i fråga om ändring i gällande stadganden angående tillhandahållande af

tidningar genom postverkets försorg samt sedermera styrelsen för Svenska tidningsutgivareföreningen, styrelsen för Aktiebolaget Svenska telegrambyrån och Publicistklubben, hvar för sig, med begagnande af erhållet tillfälle att inkomma med underdånigt yttrande i anledning af ofvannämnda utlåtanden till Eders Kungl. Maj:t afgifvit yttrande i ämnet,

har, genom nådig remiss den 9 sistlidne september, Generalpoststyrelsen fått sig anbefalldt att i ofvannämnda ärende afgifva förnyadt underdånigt utlåtande i anledning af hvad i ärendet blifvit uti de sålunda afgifna yttrandena anfördt;

och får, med remissaktens återställande, Generalpoststyrelsen med anledning däraf i underdånighet anföra följande.

Förutom ofvanberörda yttranden, hvilka afgifvits af styrelsen för Svenska tidningsutgivareföreningen den 29 maj 1902, Publicistklubben den 29 maj 1903 och styrelsen för Aktiebolaget Svenska telegrambyrån den 26 juni sistnämnda år, föreligga äfven uttalanden i ämnet, hvilka på gifven anledning blifvit af Göteborgs och Västra Sveriges, Södra Sveriges samt Mellersta Sveriges pressföreningar afgifna till Publicistklubben och af denna till Eders Kungl. Maj:t öfverlämnats.

Därjämte är ock att omförmäla, hurusom kommitterades ofvannämnda förslag och Generalpoststyrelsens däröfver afgifna utlåtande utgjort föremål för granskning af professoren vid universitetet i Upsala m. m. D. Davidson uti en i 11:te häftet af »Ekonomisk Tidskrift» för år 1902 införd uppsats med titel »Postafgifterna för tidningar», äfvensom att tidningsfrågan på grund af enskild motion i ämnet förevarit till behandling vid 1903 års riksdag.

För det väsentliga innehållet i ofvannämnda, efter afgifvandet af Generalpoststyrelsens föregående underdåniga utlåtande i tidningsfrågan, framkomna uttalanden i denna fråga kommer redogörelse att i det följande lämnas under de särskilda punkter af ämnet, som Styrelsen ansett sig böra vid detta tillfälle upptaga till pröfning.

Hvad åter angår tidningsfrågans behandling vid riksdagen detta år, torde här böra nämnas, hurusom i den inom första

kammaren väckta motion (n:r 26), som föranledde frågans upptagande till behandling, föreslogs, att Riksdagen ville besluta, att postbefordringsafgifterna för inländska tidningar måtte från och med år 1904 utgå med de summor, som föreslagits i Generalpoststyrelsens ofvan omförmälda underdåniga utlåtande.

Till stöd för detta förslag anföres, bland annat, att, då i den till Riksdagen aflämnade statsverkspropositionen förberedades dels införande af nya skatter, dels också förändring af nyligen beslutade sådana, det syntes vara i sin ordning att tillse, huruvida icke statsverket äfven på andra och delvis lämpligare sätt skulle kunna beredas ökade inkomster. I sådant afseende hade motionären fäst uppmärksamheten vid den genom 1899 års Riksdags beslut väckta frågan om förhöjning af postbefordringsafgifterna för inländska tidningar; och syntes tidpunkten vara inne för genomförande af den utaf Generalpoststyrelsen förordade reform däraf, hvilken icke blott vore i sig själf rättvis och billig utan äfven skulle högst afsevärdt öka statens inkomster från postverket.

I sitt öfver denna motion afgifna betänkande (n:r 32) har bevillningsutskottet till en början redogjort för hvad dessförrinnan i ärendet förekommit, därvid utskottet bland annat återgivit gällande bestämmelser angående villkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran äfvensom kommitterades förslag tillika med de af Generalpoststyrelsen förordade ändringar däri. Vidare har utskottet, med bifogande af belysande grafiska tabeller, omförmälat tidningsrörelsens betydliga tillväxt, sedd jämväl i förhållande till utvecklingen af öfriga delar af poströrelsen; varande i detta afseende af utskottet framhållet, hurusom postverkets inkomster af tidningsrörelsen sedan den tid, då gällande nådiga kungörelse af den 11 maj 1883 trädde i kraft, ingalunda stått i relation till den ökade rörelsen, i det att denna vuxit afsevärdt fortare än inkomsterna. Efter att ytterligare hafva uttalat den åsikt, att för att söka utjämna missförhållandet mellan inkomster och utgifter för tidningsrörelsen en höjning af postbefordringsafgifterna borde äga rum, i sammanhang hvarmed äfven själfva beräkningsgrunden för dessa afgifter borde förändras, anfö-

utskottet slutligen, att af den lämnade redogörelsen framginge, att den ersättning, som med stöd af nu gällande bestämmelser utginge till postverket för dess befattning med tidningsrörelsen, icke vore tillräcklig att betäcka postverkets af bestyret med tidningarna föranledda utgifter. Krafvet på ökad godtgörelse för postverkets bestyr med tillhandahållandet af tidningar till allmänheten hade äfven till fullo beaktats af åtminstone några utaf de tidningskorporationer, hvilka haft tillfälle att till kommitterade afgifva yttrande i frågan. Då emellertid ärendet vore på Eders Kungl. Maj:ts pröfning beroende, ansåge utskottet någon åtgärd i det af motionären angifna syfte, om än en sådan åtgärd vore af behovet påkallad, likväl icke för det dåvarande böra ifrågakomma; och hemställde utskottet fördenskull, att den ifrågavarande motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Hvad utskottet sålunda hemställt blef af Riksdagen bifallet i första kammaren efter ett anförande af motionären och i andra kammaren utan någon diskussion.

Med afseende å den beräkning af postverkets utgifter för tidningsrörelsen år 1898, hvilken på framställning af kommitterade blifvit inom Generalpoststyrelsen verkställd, och för hvilken redogöres i kommitterades utlåtande å sid. 65 o. f., hafva i ofvan nämnda tidskriftsuppsats framställts åtskilliga anmärkningar, för hvilka så mycket hellre torde här böra i korthet redogöras, som dessa anmärkningar jämväl åberopats i de i ämnet afgifna yttranden.

För såvidt beräkningen i fråga afsett att utröna *postverkets hela verkliga kostnad* för bestyret med de genom postverkets förmedling under sagda år abonnerade tidningar och tidskrifter, vore den summa af cirka 1½ miljon kronor, hvilken framgått såsom beräkningens slutresultat, tydligen alltför låg, då inemot halfva antalet af de under nämnda tid befordrade postförsändelser utgjorts af tidningar. Ifrågavarande kostnad torde i verkligheten hafva uppgått till åtskilliga miljoner kronor.

En beräkning af denna kostnad spelade emellertid enligt

professoren Davidsons åsikt en mycket ringa roll för vinnande af utgångspunkten för bestämmande af grunderna för postafgifterna för tidningsrörelsen. Med hänsyn såväl till den tankegång, som hittills genomgått lagstiftningen i förevarande ämne, som ock till verkningarna för åtskilliga tidningar af en mera betydande höjning i postafgifternas belopp, vore det orimligt att egna någon tanke åt möjligheten att bestämma dessa afgifter så högt, att därigenom postverkets hela kostnad för tidningsrörelsen skulle kunna täckas. Äfven ur synpunkten af postverkets egen ekonomi vore en sådan höjning af de nuvarande postafgifterna alldeles obehöflig, då det ej innebure något offer för postverket att besörja tidningarnas spridning för afgifter, hvilka blott inbringade den kostnadstillökning, som tidningsrörelsen vållade postverket.

Den kostnadsberäkning, som i förevarande afseende erfordrades, borde följaktligen afse det belopp, hvarmed postverkets kostnader ökats i följd af dess förmedling af tidnings-abonnemang, det vill säga den kostnadsbesparing, som postverket skulle göra, i fall det helt och hållet befriades från detta bestyr.

En granskning ur denna synpunkt af Generalpoststyrelsens utgiftsberäkning lämnade till en början det resultat, att följande poster borde uteslutas:

a) 25 % af postföringskostnaden å järnväg, där särskildt utrymme icke ansetts tillkommet för tidningsbefordringen	366,000 kr.
b) 25 % af totalkostnaden för ångbåtspostbefordringen inrikes orter emellan	32,000 »
c) viss del af aflöningen för den vid postkontor och ambulanta postanstalter anställda personal, hvilken icke användts uteslutande för tidningsrörelsen...	269,000 »
	<hr/>
	tillsammans 667,000 kr.

Till stöd för ofvannämnda utgiftsposters uteslutande ur ifrågavarande kostnadsberäkning anföres hufvudsakligen, att det under a) afsedda utrymmet å järnväg skulle varit behöfligt, äfven om postverket ej haft bestyr med tidningsabonnemangen; att detsamma till största delen gällde äfven om kostnaderna för

ångbåtsbefordringen; och att hvad den under c) upptagna personalkostnaden anginge, den ifrågavarande personalen icke skulle kunnat minskas och ej heller dess aflöning nämnvärdt sänkas, om postverkets tidningsrörelse ej funnits.

Med afseende vidare å de af Generalpoststyrelsen beräknade kostnaderna för arfvoden åt poststationsföreståndare, för postbefordring å landsväg samt medelst häst och åkdon inom postanstalts eget område äfvensom för postlägenheters förhyrande m. m., inköp och underhåll af inventarier, anskaffning af skriftermaterialier, postlokalers städning, belysning och uppvärmning m. m. kunde enligt förevarande uppsats ifrågasättas, om icke dessa poster, uppgående till sammanlagdt 408,000 kronor, borde upptagas till lägre belopp, då det blott vore fråga om den tillökning af postverkets kostnader, som tidningsrörelsen förorsakat.

Hvad särskildt anginge poststationsföreståndarnes arfvoden, af hvilka Generalpoststyrelsen ansett 25 %, eller 153,000 kronor, böra påföras tidningsrörelsen, medan enligt postinspektörernas i ämnet afgifna utlåtande ifrågavarande post bort upptagas till allenast 20 % af de utbetalade arfvodena, vore det tydligt att, äfven om poststationsföreståndarne själfve, såsom i kommittébetänkandet omförmäldes, på många håll uppskattade sitt arbete med tidningarna till 50 å 75 % af samtliga postgöromålen, så skulle ändock genom tidningsrörelsens bortfallande de till poststationsföreståndarne utgående arfvodena icke kunna någonstädes nedsättas till hälften eller en fjärdedel. För här ifrågavarande beräkning kunde det till och med ifrågasättas att sänka denna post till hvad postinspektörerna beräknat.

Hvad vidare beträffade den till 173,000 kronor beräknade kostnaden för tidningarnas postbefordran å landsvägslinjer, syntes det kunna ifrågasättas, om det ej vore för högt att upptaga denna kostnad till nämnda belopp, hvilket motsvarade 25 % af hela kostnaden för landsvägspostföringen ifrågavarande år, när det blott vore fråga om den besparing, som skulle uppstå i följd af tidningsrörelsens försvinnande.

Emellertid sammanfattas resultatet af ifrågavarande gransk-

ning sålunda, att man kanske komme sanningen så nära som möjligt genom att utesluta härofvän under c) omförmälda post å 269,000 kronor, men bestämma de ofvannämnda utgifterna för poststationsföreståndarearfvoden, postbefordran å landsväg och inom postanstalts eget område, lokaler, inventarier, skrifmaterialier m. m. till det af Generalpoststyrelsen beräknade beloppet, 408,000 kronor.

Med afseende å hvad i kommittébetänkandet anförts därom, att de af tidningsrörelsen betingade personalkostnaderna blifvit snarare för lågt än för högt beräknade, bland annat, därigenom att beräkningen städse grundats på det år 1898 gällande lägsta arfvode för extra biträde, framhålles i förevarande uppsats, hurusom beräkningen gjorts under förutsättning att tidningarna till postverket aflämnades ovikta. Då emellertid meningen vore, att postverket skulle framdeles befrias från det betydande arbetet med vikningen, borde också de beräknade kostnaderna kunna i proportion därtill reduceras. Om det afdrag, som däraf motive-rades, blefve större eller mindre än det tillägg till kostnaderna, som ofvannämnda af kommitterade påpekade förhållande borde betinga, vore svårt att afgöra, men skillnaden syntes ej blifva synnerligen stor.

Det förhållandet, att afsedt vore, att tidningarna skulle för framtiden vid aflämnande till postbehandling vara vikna och i öfrigt äga ett för postbehandlingen lämpligt format, åberopas äfven gent emot hvad kommitterade anfört därom, att tidningsrörelsens andel i utgifterna för postlokaler blifvit i betraktande af det stora utrymme, som tidningarna kräfde i jämförelse med andra slag af postförsändelser, för lågt beräknade. Så berättigad kommitterades anmärkning vore, när det gällde en beräkning af hela den kostnad, som vid en rationell fördelning af totalkostnaden mellan tidningsrörelsen och postverkets öfriga rörelser skulle falla på tidningsrörelsen, så förlorade den väsentligt i betydelse, då det blott vore fråga om att beräkna den kostnadsbesparing, som skulle inträda i följd af ett eventuellt bortfallande af tidningsrörelsen.

Då kommitterade vidare anmärkt, att vid den gjorda kost-

nadsberäkningen icke tagits hänsyn till de fall, då postlokalerna äro inrymda i postverkets egna byggnader, har den å tidningsrörelsen belöpande andel i ränta och amortering af den summa, som postverkets byggnader representerade år 1898, i förevarande tidskriftsuppsats uträknats och anslagits till 24,000 kronor, med hvilket belopp följaktligen slutsumman af Generalpoststyrelsens utgiftsberäkning borde höjas.

Med iakttagande af denna höjning äfvensom af de i det föregående omförmälda afdrag skulle enligt professoren Davidsons beräkning hela beloppet af den genom tidningsrörelsen förorsakade tillökningen i postverkets utgifter år 1898 hafva uppgått till 913,000 kronor, däraf i personalkostnader 433,000 kronor, transportkostnader 337,000 kronor och diverse kostnader 143,000 kronor

Den kostnadsbesparing, som postverket skulle enligt ofvan omförmälda af professoren Davidson utförda beräkning kunnat göra under år 1898, om det under sagda år varit befriadt från tidningsrörelsen, uppgår till cirka $\frac{1}{10}$ af postverkets sammanlagda utgifter under ifrågavarande tidrymd. Redan då man besinnar, att tidningsrörelsen år 1898 hade en sådan omfattning, att antalet postabonnerade tidningar utgjorde bortåt hälften af samtliga under detta år postbehandlade försändelser, förefaller det föga sannolikt, att postverket icke skulle, genom att befrias från en så betydande del af dess rörelse, kunnat göra en större kostnadsbesparing.

Ett dylikt förhållande synes i själfva verket icke kunna äga rum annat än under förutsättning, vare sig att tidningsrörelsen i jämförelse med postverksamhetens öfriga grenar vore af den art, att den i fråga om utgifter för personal, transport, lokaler o. s. v. ställde på postverket vida mindre kraf än dessa, eller ock att postverkets organisation vore, fränsedt tidningsrörelsen, tilltagen efter en sådan måttstock, att dess verksamhet kunde utvidgas med nära 50 %, utan att däraf skulle förorsakas en kostnadstillökning af mer än 10 %.

Hvad den förra förutsättningen angår, torde vara tillräckligt

att hänvisa till den af kommitterade (sid. 52 o. f.) lämnade redogörelse för de postverket åliggande göromål med afseende å postabonnerade tidningar. Af denna redogörelse synes nämligen otvetydigt framgå, att tidningsrörelsen, sådan den hos oss är anordnad, långt ifrån att ställa mindre kraf på postverket än öfriga grenar af poströrelsen, tvärtom måste anses vara en af de mest fordrande delarne af postverksamheten.

Hvad åter beträffar den senare af ofvannämnda båda förutsättningar, skulle, om den i verkligheten vore för handen, ett sådant förhållande innebära, att postverket med afseende å öfriga delar af dess verksamhet hade en organisation, som ginge vida utöfver hvad det förefintliga behovet kräfde. Visserligen måste postverket vara inrättadt så, att det kan utan större svårighet möta tidtals inträdande betydliga öknningar i rörelsens omfång. Men ur statsfinansiell synpunkt vore det uppenbarligen att anse såsom en ej ringa misshushållning, om åt de delar af postverket, hvilka ej afse tidningsrörelsen, gäfves sådana dimensioner, att de i så hög grad, som med i frågavarande förutsättning skulle vara fallet, öfverskrede det förhandenvarande behovet icke blott vid särskilda tillfällen, utan äfven under vanliga förhållanden.

Undersöker man tidningsrörelsens betydelse för postverkets nuvarande organisation, skall man i själfva verket finna åtskilliga omständigheter, som tyda därpå, att denna i ej oväsentlig mån föranledts just af ifrågavarande rörelses betydande omfattning. Särskildt i fråga om postförbindelsernas snabbhet och utsträckning ställer nämligen tidningsrörelsen på postverket mycket stora kraf, hvilka säkerligen i ej ringa grad bidragit till den utveckling dessa förbindelser uppnått. Under sådana omständigheter måste emellertid också tidningsrörelsens andel i postverkets utgifter, äfven om man vill inskränka denna till allenast de direkta kostnader, som af samma rörelse förorsakas, beräknas till åtskilligt högre belopp än det ofvannämnda.

Till enahanda resultat kommer man ock vid granskning af de särskilda utgiftsposter, för hvilka afdrag i Generalpoststyrelsens kostnadsberäkning ansetts böra göras. Sålunda skulle, efter afdrag af den under a) häröfvan nämnda post å 366,000

kronor uti de beräknade kostnaderna för tidningarnas postbefordran å järnväg, genom tidningsrörelsens upphörande utaf postverkets kostnader för järnvägspostbefordringen år 1898 kunnat besparas endast 142,000 kronor, motsvarande 7,4 %. Men enligt Styrelsens uppfattning är det icke tvifvel underkastadt, att, därest de med järnväg postbefordrade försändelsernas antal blefve genom tidningsrörelsens bortfallande minskadt med bortåt hälften, också utgifterna för järnvägspostbefordringen skulle kunna nedbringas med vida mera än nyssnämnda procenttal. Hvad åter angår kostnaden för ångbåtspostbefordringen skulle, med det under b) härofvän omförmälda afdraget af 32,000 kronor, tidningsrörelsens upphörande icke för postverket medföra någon minskning i utgifter, hvilket förefaller föga sannolikt. Och hvad slutligen vidkommer det påyrkade afdraget i personalkostnaderna, hvilket skulle reducera en genom tidningsrörelsens upphörande inträdande kostnadsbesparing till allenast sådana mera undantagsvis förekommande utgifter, hvilka uteslutande föranledts af tidningsrörelsen, synas de grunder, enligt hvilka de på tidningsrörelsen fallande andelarne af postverkets aflöningskostnader blifvit beräknade, icke böra leda till att beräkningen i sin helhet omfattar mera än hvad som motsvarar af tidningsrörelsen förorsakad ökning i postverkets utgifter i förevarande afseende. Sedan nämligen först undersökts, i hvilken mån den vid vederbörande postanstalter anställda personal kunnat undvaras eller utgående tillfälliga anslag besparas, om dessa postanstalter ej haft att ombesörja bestyren med tidningsabonnemang, hafva vidare beräknats utgifterna för sådan personal, som visserligen ej tillkommit uteslutande för tidningsgöromålens handläggning, men som ändock måst i afsevärd mån deltaga i sådana göromål. Bland dessa utgifter märkas särskildt kostnader för brefbärarepersonalen vid Stockholms och Göteborgs postkontor samt för aflöning till personalen vid de postanstalter, där ett upphörande af tidningsrörelsen ansetts ej skola medföra sådan inskränkning i personalen, att en eller annan tjänsteman kunnat undvaras. I betraktande af det betydande arbete, som tidningsrörelsen förorsakar äfven för ifrågavarande delar af postpersonalen, lider det

knappast något tvifvel, att jämväl berörda kostnader skulle kunna afsevärdt nedbringas, därest detta arbete upphörde.

Med afseende å hvad sålunda anförts, har Generalpoststyrelsen ansett sig böra vidhålla den i styrelsens ofvan omnämnda underdåniga utlåtande uttalade uppfattning, att den af styrelsen föranstaltade kostnadsberäkning mycket väl kan läggas till grund för bedömandet af postverkets ställning uti ifrågavarande hänseende. I själfva verket torde denna beräkning, med hänsyn därtill att det endast beträffande jämförelsevis mindre betydande poster är möjligt att med bestämdhet angifva den utgift, som tidningsrörelsen förorsakar postverket, ej kunna anses i sin helhet gälla annat än den tillökning i postverkets utgifter, som skäligen bör anses vara föranledd af tidningsrörelsen. Att den faktiska kostnaden för ombesörjandet af de mångahanda bestyr, som af denna betydande rörelse förorsakas, måste anslås till vida högre belopp än det, som framgår af ifrågavarande beräkning, synes uppenbart.

På sätt af kommitterades utlåtande inhämtas (sid. 70), hafva samtliga postinspektörerna, vid afgifvande af gemensamt yttrande i ämnet, framhållit hurusom de för år 1898 beräknade kostnaderna måste med visshet antagas under de närmast kommande åren öfverskridas *dels* till följd af inträdda dyrare tider, hvilka syntes komma att medföra icke allenast ökade lefnadskostnader för postpersonalen och däraf betingad förhöjning i dennas aflöning utan äfven ökade kostnader för postlokaler, materiel m. m., *dels ock* med hänsyn till postverkets alltjämt stigande postföringskostnader.

Ökningen i postverkets utgifter har under de senare åren varit mycket betydlig, eller från 9,39 miljoner kronor år 1898 till 13,14 miljoner kronor år 1902, hvilket motsvarar i det närmaste 40 %. Huru denna ökning fördelar sig på de mest betydande af postverkets utgiftsstater framgår af följande sammanställning:

Aflöningsstaten.			Omkostnadsstaten.	
Å r	Kronor.	Ökning i %.	Kronor.	Ökning + och minsk ning — i %.
1898	3,465,177	—	5,402,662	—
1899	3,643,757	5,2	5,990,695	+ 10,9
1900	¹⁾ 4,807,047	31,9	²⁾ 5,738,309	— 4,2
1901	5,095,738	6,0	6,439,352	+ 12,2
1902	5,439,803	6,8	6,693,681	+ 3,9

Räknadt från år 1898 har aflöningsstaten till år 1902 stigit med 57 % och omkostnadsstaten med 23,9 %. För båda dessa stater sammanslagna utgör ökningen 1898—1902 nära 37 %.

Hvad särskildt beträffar de å omkostnadsstaten uppförda utgifterna för postföringen, meddelas här nedan en sammanställning, utvisande den betydande tillväxten af de särskilda grupperna utaf ifrågavarande kostnader under åren 1898—1902.

Postföringskostnader.

Å järnväg.			Å landsväg m. m.		Sjöledes.	
Å r	Kronor.	Ökning i %.	Kronor.	Ökning i %.	Kronor.	Ökning i %.
1898	1,922,340	—	742,272	—	316,718	—
1899	2,068,365	7,6	825,178	11,2	386,158	21,9
1900	2,148,213	3,9	936,424	13,5	428,757	11,0
1901	³⁾ 2,508,328	16,8	1,042,754	11,4	470,492	9,7
1902	2,673,675	6,6	1,074,380	3,0	472,813	0,5

¹⁾ Jämlikt 1899 års Riksdags beslut uppfördes å aflöningsstaten för år 1900 bland annat 143 nya postexpeditörs- och 112 nya vaktbetjäntbefattningar.

²⁾ Dagtraktamente såsom aflöningsform för den fasta vaktbetjäntpersonalen vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar upphörde på grund af 1899 års Riksdags beslut.

³⁾ Jämlikt nådigt bref den 18 maj 1900 höjdes ersättningen för postbefordran å järnväg från 1901 års början med $\frac{1}{16}$ -del.

Jämföras postföringskostnaderna år 1902 med motsvarande kostnader år 1898, visar sig en ökning af 39,1 % för järnvägs-postföringen, 44,7 % för landsvägspostföringen m. m. och 49,3 % för sjöpostföringen.

Den betydande tillväxt i postverkets utgifter, som sålunda inträdt efter år 1898, har naturligen — äfven om man fränser den ökning, som under tiden ägt rum i själfva tidningsrörelsen -- medfört motsvarande stegring i utgifterna för denna rörelse. Sålunda torde, äfven under antydda förutsättning, de på tidningsrörelsen år 1902 fallande andelar i postverkets nedannämnda kostnader icke kunna uppskattas till lägre belopp än följande, nämligen:

löner och arvoden	1,079,000 kr.
postbefordring å järnväg	706,000 »
» » landsväg m. m.	282,000 »
» sjöledes	48,000 »
öfriga utgifter	165,000 »
	<hr/>
summa	2,280,000 kr.

Toges därjämte i betraktande den under åren 1898—1902 inträdda tillväxten i själfva tidningsrörelsen, hvilken, enligt hvad närmare inhämtas af närslutna tabellariska öfversikt (bil. A), uppgår till nära 27 %, skulle postverkets af tidningsrörelsen år 1902 förorsakade utgifter säkerligen kunna med skäl anslås till ännu högre belopp än det ofvan angifna, hvilket i medeltal pr nummerexemplar af år 1902 postabonnerade tidningar motsvarar en kostnad af något öfver 1,50 öre pr ex., medan enahanda kostnad för år 1898 utgjorde 1,35 öre pr ex.

Undersöker man nu, i hvad mån denna ökning i postverkets af tidningsrörelsen föranledda utgifter motsvaras af inträdd tillväxt i postverkets inkomster för samma rörelse, skall man finna, att enligt postverkets hufvudböcker dessa inkomster visserligen vuxit ej obetydligt, eller från 465,233 kronor 38 öre år 1898 till 579,899 kronor 98 öre år 1902, utvisande alltså en ökning af

114,666 kronor 50 öre eller 24,6 %. Men äfven det högre belopp, hvartill postbefodringsafgifterna för tidningar år 1902 uppgått, är, såsom framgår af hvad ofvan anförts, icke på långt när tillräckligt för att utgöra en skälig ersättning för postverkets af ifrågavarande försändelser förorsakade utgifter, hvilka enligt ofvan gjorda beräkning skulle för år 1902 uppgått till i det närmaste 4 gånger det i postbefodringsafgifter influtna beloppet. Därtill kommer att, medan i följd af inträdda förändrade förhållanden utgifterna för tidningsrörelsen måste antagas hafva vuxit äfven relativt, i förhållande till rörelsens omfattning, hafva däremot inkomsterna i jämförelse med antalet postabonnerade tidnings-exemplar nedgått äfven under de senare åren, likasom, enligt hvad af kommitterade omförmäles (sid. 65), förhållandet varit jämväl före år 1899. Medelinkomsten pr nummerexemplar af postabonnerade tidningar, hvilken under åren 1884—1898 nedgått från 0,76 öre till 0,40 öre, har nämligen under åren 1899—1902 ytterligare sjunkit och utgjorde sistnämnda år 0,39 öre.

Af hvad härofvan blifvit anfördt torde framgå, att det missförhållande mellan postverkets inkomster och utgifter för tidningsrörelsen, hvilket af kommitterade konstaterats för år 1898, under den tid, som sedan dess förflutit, långt ifrån att förbättras tvärtom måste antagas hafva ytterligare stegrats. Utvecklingen af tidningsrörelsen gifver ock otvetydigt vid handen, att något annat ej heller är att förvänta, så länge denna rörelse äger rum enligt hittills gällande grunder.

Hvilka betydande olägenheter detta förhållande innebär för utvecklingen af postverket i dess helhet, hafva kommitterade antydt, då de framhållit (sid. 77), att äfven andra branscher af postverksamheten vore af den vikt och betydelse för samhället, att postverket skulle föga tillfredsställande fylla sin uppgift, om det åsidosatte dessa branscher för att tillgodose tidningarnas intressen, äfvensom att, om de inkomster, som härflöte af postbefodringsafgifterna af bref och brefkort, skulle fortfarande såsom ditills till betydlig del tagas i anspråk för täckandet af den förlust, som för postverket uppstode på dess tidningsrörelse, detta

förhållande icke kunde undgå att i längden verka i hög grad hämmande på öfriga delar af poströrelsen och därigenom äfven på utvecklingen af denna rörelse i dess helhet.

Upprepade gånger hafva under senare år förslag framställts om nedsättning af gällande postafgifter, och vissa af dessa förslag hafva äfven inom Riksdagen tillvunnit sig en afsevärd anslutning. Det kan ej heller bestridas, att åtskilliga af våra postala afgifter, främst det för vår industri och handel betydelsefulla paketportot, äro högre än motsvarande afgifter inom andra länder. Men så länge postverket nödgas att på den utan jämförelse mest omfattande af sina rörelsegrenar räkna med en mycket betydande förlust, synes klokheten bjuda, att någon mera genomgripande förändring af de för andra försändelser än tidningar gällande postbefordringsafgifter icke vidtages.

Visserligen är det sant, att postverket under en följd af år kunnat på sin rörelse uppvisa öfverskott, hvilka till och med för somliga år varit ganska betydande. Flerstädes i de afgifna yttrandena har ock denna omständighet framhållits såsom ett skäl för att tidningarna borde fortfarande bibehålla den undantagsställning i fråga om villkoren för postbefordran, hvilken de för närvarande åtnjuta. Ifrågavarande öfverskott synas emellertid icke vara af beskaffenhet att kunna undanrödja Styrelsens betänkligheter vid att företaga en revision af gällande portosatser, så länge villkoren för tidningsrörelsen icke undergått en väsentlig förändring. Eftersom postverket icke äger att för sin verksamhet påräkna andra inkomster än sådana, som härflyta af själfva poströrelsen, måste naturligen denna organiseras så, att öfverskott uppkomma, och böra dessa vara tillräckliga för bestridande icke blott af verkets årligen återkommande driftskostnader utan äfven af mera tillfälliga utgifter, bland hvilka särskildt torde böra nämnas utgifter för uppförande af posthusbyggnader.

Vidare är i förevarande afseende att märka, hurusom, enligt hvad erfarenheten särskildt från de senare åren gifver vid handen, man måste räkna med det förhållande, att postverkets inkomster till ej ringa del äro beroende på omständigheter af tillfällig och

öfvergående art. På sätt närmare inhämtas af Generalpoststyrelsens underdåniga berättelse om postverkets förvaltning under år 1902, har det sålunda visat sig, att det för postverket synnerligen inbringande bruket att vid årsskifte och andra tillfällen försända kort i öppna kuvert numera är i aftagande, och äfven den betydande inkomst, som under år 1902 tillflutit postverket genom postbehandlingen af s. k. vykort, torde sannolikt komma att efter hand förminska. Det nu inom alla samhällslager så gängse bruket att lyckliggöra sina bekanta medelst vykort är uppenbarligen en modesak, och modet växlar snart.

Däremot läser någon minskning i postverkets utgifter svårigen kunna förväntas, med mindre det skulle befinnas lämpligt att inskränka poströrelsens omfattning, utan snarare torde det vara att emotse, att dessa utgifter komma att fortfarande tillväxa. Särskildt är i detta afseende att beakta det allt mera framträdande behovet af förbättrade postlokaler, hvilket säkerligen kommer att förorsaka en ej oväsentlig ökning i verkets utgifter. Därjämte må framhållas, att, äfven om betydande delar af postpersonalen genom Eders Kungl Maj:ts och Riksdagens beslut under de senare åren fått sina aflöningsförmåner väsentligt förbättrade, omsorg fortfarande måste egnas åt förbättrande af personalens ställning samt att fördenskull och på grund jämväl af det i mån af rörelsens tillväxt framträdande behovet af ökade arbetskrafter i postverkets tjänst det måste antagas, att äfven personalkostnaderna skola komma att stegras.

På grund af hvad sålunda anförts, tvekar Generalpoststyrelsen icke att utala den åsikt, att trots de senare årens jämförelsevis gynnsamma ekonomiska resultat af poströrelsen postverkets finansiella ställning ändock för genomförandet af reformer med afseende å andra delar af postverksamheten oafvisligen kräfver en förändring af villkoren för tidningarnas postbefordran.

Med afseende å svårigheten att åvägabringa en sådan höjning i postbefordringsavgifteraa för postabonnerade tidningar, som kan bereda postverket skäligen ersättning för dess omfattande arbete med dessa försändelser, framstår det, om man tager hänsyn allenast till hvad som är för postverket förmånligast, såsom

ett önskemål, att själfva grunderna för postverkets tidningsrörelse varda sålunda ändrade, att postverket befrias från alla de bestyr, som följa af förmedlandet af abonnemang enligt nu gällande bestämmelser, och att i sammanhang därmed tidningarna varda att behandla såsom vanliga försändelser under band.

Af den vid kommitterades betänkande fogade öfversikt öfver villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter i vissa främmande länder inhämtas, att — fränsedt sådana länder som Storbritannien och Amerikas Förenta Stater, hvarest vederbörande postverk icke tager befattning med tidningsabonnemang — tidningsrörelsen är i Norge och Frankrike anordnad i enlighet med sistnämnda grunder. I båda dessa länder sker nämligen rekvisition af tidning i regel medelst en till tidningens utgifvare ställd postanvisning, hvadan dessa länders postverk äro befriade från det vidlyftiga bokföringsarbete, som hos oss föranledes af den särskilda redovisningen af inbetalade prenumerationsmedel för tidningar, likasom äfven från det betungande åliggandet att upprätta och vidmakthålla förteckningar öfver tidningarnas prenumeranter och deras adresser. Vid aflämnandet till postbefordran böra vidare tidningarna i regel uppfylla de bestämmelser, som gälla beträffande trycksaksförsändelser i allmänhet, och sålunda vara försedda med fullständiga adresser äfvensom äga ett för postbehandlingen tjänligt format, hvadan för vederbörande postverk bortfaller allt arbete med tidningarnas vikning, inslagning och förseende med adresser.

Ofvan omförmälda expeditionssätt erbjuder för tidningarna den stora fördelen af en betydligt snabbare postbehandling än den, som kan i regel äga rum med tillämpning af de hos oss gällande grunder för tidningsrörelsen. Då tidningarna vid aflämnandet till postbehandling äro inlagda och adresserade på enahande sätt som vanliga korsbandsförsändelser, kunna nämligen tiderna för inlämnande å afgangspostanstalt och för utdelning från adresspostanstalt i hög grad förkortas.

Med hänsyn därtill hafva kommitterade särskildt fästat uppmärksamheten vid de i Norge gällande bestämmelserna för tidningars försändning genom postverket och i nära anslutning till

dessa bestämmelser föreslagit införandet i Sverige af s. k. utgifvarekorsband. Förslaget därom har också blifvit, under viss förutsättning, af Generalpoststyrelsen förordadt i dess ofvan nämnda underdåniga utlåtande och äfven i de af tidningskorporationer och andra i ämnet afgifna yttranden vunnit understöd.

Förslaget afser emellertid endast själfva försändningen af tidningarna och förutsätter, att abonnemangen å dessa icke skola äga rum genom postverkets förmedling. Kommitterade hafva med afseende därå anfört (sid. 108), att, om vid abonnemang genom postverket i eljest vanlig ordning tidningsexemplaren blefve genom vederbörande utgifvares försorg försedda med adresser, så skulle från postverkets sida icke utan särskilda, postbehandlingen fördröjande anordningar kunna utföras nödig kontroll därå, att ej flera exemplar blefve försända än det antal, för hvilket postbefordringsafgifter blifvit erlagda. Både i Norge och i Frankrika beräknas också befordringsafgifterna för de till postbehandling aflämnade tidningarna efter den kvantitet — i Norge vikt och i Frankrike stycketal — tidningar, som för hvarje gång aflämnas, genom hvilket tillvägagående sådan kontroll, som nyss nämndes, göres mindre erforderlig.

Nu har af styrelsen för Aktiebolaget Svenska telegrambyrån uti dess i ämnet afgifna yttrande framhållits, att, om utgifvarekorsband skulle få större användning, de borde förenas med tillåtelse till postprenumeration äfven å tidningar, hvilka på sådant sätt försändes; och professoren Davidson har i ofvan anförda tidskriftsuppsats framlagt ett förslag till anordnande af sådan prenumeration, gående därpå ut, att rekvisition af tidning, hvilken vore att försända såsom utgifvarekorsband, skulle behandlas såsom en till utgifningspostanstalten ställd postanvisning; att afräkning med vederbörande tidningsutgifvare skulle ske periodiskt; samt att därvid afdrag skulle göras dels för belöpande postbefordringsafgifter för korsbanden och dels för postverkets ersättning för prenumerationsmedlens emottagande och redovisning, i hvilket afseende föreslås en afgift motsvarande 2 % af vederbörande tidnings prenumerationspris med ett minimum af 5 öre för hvarje abonnemang.

Då föreliggande förslag angående utgifvarekorsband, enligt hvad ofvan blifvit anfördt, uppgjorts under förutsättning att abonnemang icke skulle förmedlas af postverket, har också i fråga om bestämmande af postafgift för dessa korsbandsförsändelser man utgått därifrån, att afgiften skulle utgöra ersättning allenast för själfva postbehandlingen af ifrågavarande försändelser. Skulle däremot, i likhet med hvad i den norska posttjänsten äger rum, den vid tidningarnas aflämnande till postbehandling debiterade afgiften afse att innefatta godtgörelse till postverket jämväl för dess bestyr med abonnemangens förmedlande, borde följaktligen äfven beloppet af ifrågavarande afgift i motsvarande grad förhöjas, såvida icke i anslutning till det af professoren Davidson framställda förslaget man ville fastställa en särskild afgift för prenumerationsmedlens emottagande och redovisning. Med afseende å sistnämnda förslag är dock att anmärka, hurusom enligt detta en vidlyftig bokföring i och för prenumerationsmedlens redovisning fortfarande skulle åligga postverket, samt att med hänsyn därtill det utan tvifvel vore lämpligare att, i likhet med hvad som sker inom franska posttjänsten, omföra tidningsrekvisition i en till vederbörande utgifvare ställd postanvisning, hvarigenom den särskilda redovisningen af prenumerationsmedel skulle bortfalla.

Med afseende å såväl den ena som den andra formen för anordnande af prenumeration genom postverkets förmedling å tidningar, hvilka skola försändas såsom utgifvarekorsband, måste emellertid Generalpoststyrelsen för sin del — på grund af tidigare vunnit erfarenhet om de olägenheter, som för posttjänsten uppstå, därest postverket har att samtidigt förmedla tidningsabonnemang enligt olika system — hysa allvarliga betänkligheter vid hvarje förslag, som afser att vid sidan af det nuvarande systemet för tidningars försändande efter postabonnemang införa ett väsentligen olika system för prenumeration genom postverkets förmedling. På sätt jämväl af den utaf kommitterade meddelade historik inhämtas, hade nämligen med tillämpning af bestämmelserna i § 3 af nådiga kungörelsen angående villkoren för tidningars och tidskrifters postbefordran den 18

oktober 1872, förutom postprenumeration i vanlig ordning, därjämte för tidningar, som icke genom sådan prenumeration förskrefvos, införts dels rekvisition på grund af en utaf vederbörande tidningsutgivare utfärdad prenumerations- eller prisskillnadssedel, dels ock rätt för utgivare att mot aflämnande af särskilda reversal i förväg erlægga postbefordringsafgifterna för tidningsexemplar, som skulle med posten fortskaffas. Därigenom att sålunda flera särskilda behandlingssätt och till en del äfven särskilda bokföringssätt medgifvits för tidningar, som blefvo på olika sätt rekvirerade, vållades postverket en betydlig ökning i göromål, hvilken omständighet bland annat föranledde Generalpoststyrelsen att i underdånig skrifvelse den 29 oktober 1875 väcka förslag om sådan ändring af ofvannämnda § i nådiga kungörelsen den 18 oktober 1872, att ett särskildt lägre porto blefve stadgadt för tidningar, hvilka, utan att vara förskrifna genom postverket, aflämnas till postbehandling såsom försändelser under band. Sedan detta förslag vunnit Eders Kungl. Maj:ts och Riksdagens bifall, utfärdades i enlighet därmed nådiga kungörelsen den 3 oktober 1876, efter hvars trädande i kraft tidningars försändande med posten ägt rum dels efter abonnemang genom postverkets förmedling och dels, utan sådant abonnemang, såsom försändelser under band med särskilda, i jämförelse med öfriga korsbandsförsändelser, lägre befordringsafgifter.

Skulle man nu, utan väsentlig ändring i dessa båda försändningssätt, därjämte för utgivarekorsband anordna ett särskildt slag af prenumeration genom postverkets förmedling och sålunda införa ytterligare ett slag af bokföring och redovisning af prenumerationsmedel för tidningar, befarar Styrelsen, på grund af hvad ofvan blifvit anfördt, att åtskilliga olägenheter skulle därpå uppstå för posttjänsten, då tillämpningen af flera olika system för en och samma rörelsegren säkerligen skulle i hög grad försvåra tjänstgöringen vid postanstalterna. Att åter göra försändningen såsom utgivarekorsband till regel och sålunda upphäfva nuvarande ordning för abonnemang genom postverkets förmedling, har Generalpoststyrelsen, i likhet med kommitterade,

ansett sig icke böra tillstyrka både med hänsyn till de fördelar, som denna ordning onekligen erbjuder för allmänheten, och i betraktande af de upprepade uttalanden från tidningskorporationer, hvilka synas gifva vid handen, att inom tidningskretsar allmänt råder den uppfattning, att en revision af nuvarande postbefodringsafgifter för postabonnerade tidningar, med bibehållande i hufvudsak af själfva grunderna för denna tidningsbefordran, är att föredraga framför en mera genomgripande förändring af dessa grunder.

Då Generalpoststyrelsen sålunda anser sig under förhandenvarande förhållanden icke böra ifrågasätta någon väsentlig ändring i postverkets åligganden med afseende å tidningsrörelsen, följer däraf, och med hänsyn till hvad i det föregående anförts angående behovet af ändring i gällande villkor för tidningars postbefordran, att Generalpoststyrelsen fortfarande vidhåller sin vid upprepade tillfällen uttalade åsikt om det verkliga behovet af en genomgripande revision af gällande bestämmelser angående afgifter till postverket för postabonnerade tidningar.

De ändrade grunder för dessa afgifter, hvilka af kommitterade föreslagits och äfven af Generalpoststyrelsen i dess föregående underdåniga utlåtande förordats, hafva i allmänhet vunnit anslutning jämväl uti de i ämnet afgifna yttranden, allenast att den i kommitterades förslag ingående procentvis beräknade andel i förskrifningsafgiften ansetts böra uteslutas.

Hvad åter angår beloppet af den föreslagna befodringsafgiftens båda delar, nummerafgift och viktafgift, hafva meningarna visat sig mera delade. Generalpoststyrelsen tillåter sig i detta afseende erinra, att kommitterade ansett detta belopp böra bestämmas med hänsyn till de inkomster, som borde beredas postverket för dess tidningsrörelse, samt att, då omkostnaderna för denna rörelse måste antagas vara större, än att tidningarna skulle kunna bära en sådan förhöjning i postafgifter, som kunde täcka dessa omkostnader, afgiftsförhöjningen enligt kommitterades åsikt borde å ena sidan i någon mån motsvara postverkets behof af ökade inkomster för tidningsrörelsen och å andra sidan,

i betraktande af de förhållanden, som utvecklats sig i skydd af de nuvarande bestämmelserna i ämnet, kunna genomföras utan att allt för mycket försvåra tidningarnas spridning. De belopp, som kommitterade efter öfvervägande af de olika på frågan inverkande omständigheter ansågo böra bestämmas, voro för nummerafgiften 12 öre, med viss nedsättning för tidningar, som utkomme mer än 7 gånger i veckan, och för viktafgiften 6 öre; och skulle, enligt kommitterades beräkning, dessa afgiftsbelopp tillika med de i öfrigt af kommitterade föreslagna afgifter hafva för år 1898 ökat den för postabonnemang å inländska tidningar samma år beräknade inkomsten, 425,957 kronor 94 öre, med ett belopp af 291,547 kronor 25 öre, motsvarande en höjning af omkring 70 procent.

Den ökade inkomst, som tillämpningen af kommitterades förslag skulle tillföra postverket, ansåg Generalpoststyrelsen, i dess underdåniga utlåtande af den 23 november 1901, vara allt för låg i betraktande däraf, att den utgjorde endast omkring 46 procent af postverkets beräknade utgifter för tidningsrörelsen; och hemställde Styrelsen fördenskull, att befodringsafgiften för postabonnerade tidningar skulle höjas med 50 procent, så att nummerafgiften skulle utgöra 18 öre och viktafgiften 9 öre. Med tillämpning å tidningsrörelsen år 1898 beräknades Generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag hafva skolat medföra en inkomst af 978,387 kronor 33 öre, motsvarande omkring 63 % af de beräknade utgifterna för samma rörelse.

Den betydande höjning i postafgifterna för postabonnerade tidningar, hvilken onekligen skulle följa af Styrelsens förslag, — uppgående för år 1898 till nära 130 procent — har mött en enhällig opposition i samtliga de från tidningskorporationer och andra föreliggande uttalanden i frågan. På åtskilliga håll har man till och med ansett det tvifvelaktigt, huruvida omständigheterna kräfde, att postverket borde beredas den ökning i inkomster, som skulle följa af kommitterades förslag, samt för hvarje fall yrkat, att åtminstone den procentvis beräknade andelen i förskrifningsafgiften borde ur detta uteslutas, hvarigenom

den af förslaget för år 1898 beräknade inkomsten skulle förminskas med 59,319 kronor 62 öre.

Till stöd för denna åsikt har — förutom den omständighet, att, enligt hvad de af poströrelsen vunna öfverskotten utvisade, något behof af ökade inkomster för postverket icke förefunnes — hufvudsakligast åberopats, att på grund af tidningspressens stora betydelse för upplysningens och bildningens spridande samt med hänsyn jämväl till de inkomster, som genom tidningarna indirekt tillflöte postverket, tidningarna icke borde betungas med förhöjda postafgifter; att i andra länder tidningarnas postafgifter i allmänhet fastställts så lågt som möjligt och som följd däraf ingalunda kunde sägas täcka de verkliga kostnaderna; att ett genomförande af Generalpoststyrelsens förslag skulle komma att för allmänheten väsentligen fördyra tidningarna, då dessa till följd af rådande konkurrens icke kunde förväntas skola vara i stånd att ytterligare sänka sina prenumerationspris; samt att en förhöjning i tidningarnas postbefordringsafgifter skulle komma att drabba den stora mindre bemedlade allmänheten, medan däremot en nedsättning i brefportot skulle medföra nämnvärd ekonomisk fördel endast för ett jämförelsevis ringa antal af större korrespondenter, såsom banker och affärsfirmor.

Hvad beträffar frågan om behofvet af ökade inkomster för postverket, tillåter sig Generalpoststyrelsen hänvisa till hvad i detta afseende blifvit i det föregående anfördt.

Hvad angår tidningarnas postbefordringsafgifter inom andra länder, får Generalpoststyrelsen dels åberopa den af kommitterade i detta afseende förebragta utredning (s. 227—241), af hvilken med all tydlighet framgår, att dessa afgifter i allmänhet äro vida högre än motsvarande afgifter hos oss, dels ock, hvad särskildt beträffar tidningsrörelsen i Danmark, tillägga, att, oaktadt postafgifterna för tidningar vid abonnemang genom postverkets förmedling därstädes redan förut öfverstigit äfven de motsvarande afgifter, som kommitterade föreslagit för den svenska tidningsrörelsen, har ändock genom lag af den 23 maj 1902 en afsevärd höjning i de danska tidningsafgifterna blifvit

vidtagen. Medan förut förskrifningsafgift utgick med 8 (resp. 4) procent af vederbörande tidnings pris hos utgifvaren och befordringsafgift beräknades efter 0,5 öre per nummer, hafva nämligen genom nyssnämnda lag dessa afgifter sålunda ökats, att den förra utgår med 10 (resp. 5) % af tidningens pris och den senare med 0,5 öre per nummer, som ej väger mer än 35 gram, 0,75 öre per nummer, som väger mer än 35, men ej öfver 85 gram, och 1 öre per nummer af högre vikt.

Såsom 1891 års Riksdag uttalade sig, är dock postverkets egentligaste betydelse icke att inbringa staten inkomster, utan att på bästa sätt betjäna allmänheten. Och då det icke kan förnekas, att en sådan betydlig förhöjning i afgifterna, som Generalpoststyrelsen vid dess förra behandling af ärendet föreslog, skulle komma att kännas ganska betungande för ett flertal tidningar och antagligen, till men för allmänheten, föranleda till ökning i tidningarnas pris, finner sig Generalpoststyrelsen, gent emot de från tidningsmannakretsar enstämmigt uttalade önskingar, icke böra vidhålla sitt förra förslag.

Styrelsen anser sig således icke vidare böra ifrågasätta en större tillökning i postverkets inkomster af tidningsrörelsen än den, som skulle härflyta af kommitterades förslag till postafgifter för postabonnerade tidningar.

På sätt redan omnämnts, har i föreliggande uttalanden i tidningsfrågan yrkats, att den af kommitterade föreslagna procentvis beräknade andel i förskrifningsafgiften måtte uteslutas. Kommitterade, hvilka framhållit de olägenheter, som följa af de ifrågavarande postafgifternas bestämmande med uteslutande hänsyn till tidningarnas pris hos vederbörande utgifvare, hafva emellertid funnit vissa omständigheter tala för, att tidningarnas prenumerationspris fortfarande, om än i mindre mån, toges i betraktande vid fastställandet af dessa afgifter; och hafva kommitterade i sådant afseende anfört, att därigenom öfvergången från de nuvarande, uteslutande efter prenumerationspriset beräk-

nade afgifterna skulle i någon mån underlättas; att genom en procentvis beräknad afgift bereddes postverket en provision för dess redovisning af uppburna prenumerationsmedel; samt att förskrifningsavgift för postabonnerade tidningar i Belgien, Danmark och Frankrike utginge med viss procent af tidningarnas pris hos utgifvarne.

Emot kommitterades förslag i denna del har nu anförts, att en procentuell afgift af ifrågavarande slag vore i princip oriktig, hvarjämte den, genom att främja en onaturlig sänkning af prenumerationspriset medverkade till att göra annonsinkomsterna till tidningarnes bärande ekonomiska grund; att någon sådan afgift icke inginge i de tidningsavgifter, som numera vore gällande i Tyskland; samt att den af kommitterade föreslagna procentuella afgiftsandelens vore å ena sidan för låg för att kunna underlätta öfvergången från de nuvarande till de af kommitterade föreslagna postavgifterna och å andra sidan, i jämförelse med postverkets ersättning vid penningars försändande medelst postanvisning, för hög såsom provision för prenumerationsmedlens redovisande.

Generalpoststyrelsen hade vid afgifvande af sitt föregående underdåniga utlåtande öfver kommitterades förslag icke något att erinra vid ifrågavarande del af förslaget och har ej heller af hvad i de numera afgifna yttrandena sålunda anförts funnit sig öfvertygad om olämpligheten af att vid postavgiftens bestämmande för postabonnerade tidningar någon hänsyn toges till tidningarnas pris hos vederbörande utgifvare. Att göra detta pris till den ensamt eller hufvudsakligen bestämmande faktorn vid postavgiftens fastställande finner Styrelsen, likasom kommitterade, vara ett tillvägagående, som både ledt och med nödvändighet måste leda till åtskilliga olägenheter icke blott för postverket utan äfven för tidningarna själfva genom den tendens att till ytterlighet nedpressa prenumerationsprisen, som onekligen därpå uppmuntras. Men dessa olägenheter torde icke behöfva befaras, därest den procentuella avgiften sättes så lågt som enligt kommitterades förslag.

Hvad beträffar det förhållande, att de tyska postavgifterna

för postabonnerade tidningar bestämmas utan hänsyn till prenumerationspriset, är att erinra, dels att den tyska förskrifningsafgiften utgår med olika belopp i förhållande till abonnemangsterminens längd, hvarigenom — då prenumerationspriset vid längre abonnemang är högre än vid kortare — den sistnämnda afgiftens belopp kommer att faktiskt utvisa en viss relation till prenumerationspriset, dels ock att i åtskilliga länder, där förskrifningsafgiften icke är på förenämnda sätt fastställd i förhållande till abonnemangstiden, samma afgift bestämmes till viss procent af prenumerationspriset, sålunda i Danmark 10 procent (vid lokalabonnemang 5 procent), i Belgien $2\frac{1}{2}$ och i Frankrike 1 procent.

Hvad slutligen angår beloppet af den ifrågavarande afgiften är det väl möjligt, att ett högre procenttal än det af kommitterade föreslagna skulle kraftigare bidraga att för de billigare tidningarna underlätta öfvergången från de nuvarande afgifterna till ett nytt och mera rationellt system för postafgiftens beräkning, men å andra sidan måste man då också befara, att de olägenheter, som visat sig följa af de nuvarande afgifterna, skulle komma att i större eller mindre mån fortfa. Skulle åter genom afgiftens bestämmande till 2 procent postverkets provision blifva större vid redovisning af tidningsmedel än i fråga om postanvisningsmedel, så synes ett sådant förhållande ej oberättigadt i betraktande af de väsentligen olika förfaringssätt, som tillämpas inom dessa båda branscher af poströrelsen.

På grund af hvad sålunda blifvit af Generalpoststyrelsen anfördt, finner sig Styrelsen böra tillstyrka bifall till det af *kommitterade* framlagda förslag till bestämmelser om postafgifter för tidningar, som varda genom postverkets förmedling förskrifna (§ 8 i förslaget till nådig kungörelse).

Det kan icke förnekas att tillämpningen af dessa bestämmelser kommer att för åtskilliga tidningar medföra en mycket betydande höjning af de för närvarande utgående postbefordringsafgifterna. Den sammanställning af enligt kommitterades förslag uträknade postafgifter för en del tidningar, hvilken åtföljer

kommitterades utlåtande (bil. III), gifver vid handen, att i åtskilliga fall dessa afgifter skulle uppgå till vida mer än dubbla beloppet af de nuvarande afgifterna. Sålunda finnas i denna sammanställning exempel därpå, att tidningar skulle genom kommitterades förslag få sina postafgifter på följande sätt förhöjda, nämligen:

från 20 öre till 69 öre,

» 60 » » 1 kr. 48 öre samt

» 80 » » 1 » 98 » , allt per år räknadt.

Det är lätt att fatta hvilken betydelse en dylik förhöjning i postafgifterna kan komma att äga för tidningarnas ekonomiska ställning, då man besinnar att för en tidning med stor spridning hvarje öre, hvarmed postafgiften ökas, kan representera en minskad inkomst af åtskilliga hundra kronor.

Generalpoststyrelsen har ansett sig böra så mycket hellre beakta ofvanberörda förhållande, som afgiftshöjningen enligt sakens natur måste komma att i regel hårdast träffa tidningar med låga prenumerationspris, hvilka ofta hafva sin hufvudsakliga spridning bland de mindre bemedlade. Med afseende å dylika tidningar synes man nämligen böra antaga, att ett emot postafgifternas höjning svarande tillägg till abonnemangspriset svårare än beträffande dyrare tidningar låter sig genomföra, utan att fara uppstår för minskning i tidningarnas spridning, samt att fördenskull de höjda afgifterna komma att i större utsträckning än för tidningar med högre prenumerationspris bäras af tidningarna själfva.

Då härtill kommer, att de förhållanden med afseende å postverkets tidningsrörelse, för hvilka de föreslagna postafgifterna äro ämnade att råda bot, onekligen utvecklats på grundvalen af gällande bestämmelser, har Generalpoststyrelsen trott sig hafva grundad anledning att taga i öfvervägande, på hvad sätt öfvergången från hittills gällande postbefordringsafgifter må underlättas för de tidningar, hvilka kunna antagas skola företrädesvis drabbas af en afgiftshöjning. Det lämpligaste tillvägagåendet för detta ändamål synes Styrelsen vara att under en viss öfvergångsperiod för tidningarna medgifva en reduktion i de postafgifter, som skolat utgå med tillämpning af de nya grunderna

för afgiftsberäkningen, och synes en sådan reduktion lämpligen böra bestämmas i förhållande till de postbefordringsavgifter, som för vederbörande tidningar uppbäras vid tiden för blifvande ändrade bestämmelsers utfärdande.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts, har Generalpoststyrelsen ansett sig böra föreslå följande öfvergångsstadgande:

Under de tre första åren af ifrågavarande författnings tillämpning må för tidning, som omedelbart dessförrinnan utkommit under minst två år, postavgiften icke öfverstiga dubbla beloppet af den postbefordringsavgift, som under sistberörda tid för tidningen uppburits.

Skulle postbefordringsavgiften under denna tid hafva utgått med olika belopp, bör det högsta af dessa läggas till grund för beräkningen.

Ett stadgande af ofvan angifna innehåll kommer gifvetvis att medföra den verkan, att den tillväxt i postverkets inkomster af tidningsrörelsen, hvilken skolat följa af kommitterades här ofvan af Generalpoststyrelsen förordade förslag, varder under öfvergångsperioden något minskad. Att med någon viss het beräkna storleken af denna minskning möter naturligen mycket stora vanskligheter. Men då öfvergångsstadgandet i fråga medgifver en höjning med 100 procent af hittills utgående postbefordringsavgifter, så synes man med skäl kunna antaga, att, äfven om för en och annan tidning med jämförelsevis högt prenumerationspris postavgiften enligt de nya grunderna kommer att något understiga den nuvarande postbefordringsavgiften, postverkets inkomster af tidningarnas postavgifter ändock skola äfven under öfvergångsperioden komma att uppgå till högre belopp än hvad som kunnat i sådana avgifter inflyta enligt nu gällande grunder.

Generalpoststyrelsen öfvergår härefter till granskning af de uttalanden, som i öfrigt framkommit beträffande väsentliga delar

af föreliggande förslag till bestämmelser om villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter.

Enligt gällande bestämmelser, hvilka meddelats genom nå- § 3 mom. 1
diga brevet den 11 maj 1883, är postbefordran såsom tidning punkterna
1:o) och 2:o). icke medgifven för tryckalster, som uteslutande eller till väsentligaste delen består af ett eller några få i särskilda häften fördelade större arbeten. Kommitterade hafva ansett, att dessa bestämmelser, hvilka afse att förebygga, det till bokmarknaden hörande tryckalster komma i åtnjutande af postbefordran enligt de för periodiska skrifter stadgade särskilda villkor, borde sålunda skärpas, att införande i tidningsregistret ej skulle medgifvas för tryckalster, om hvilket på grund af innehållets beskaffenhet eller eljest måste antagas, att det skall omfatta endast ett begränsadt antal nummer eller häften och efter utgifvande däraf upphöra att vidare utkomma, eller hvars innehåll uteslutande eller i väsentlig mån består af större arbeten, eller af särskilda delar af sådana, afsedda att fortsättas från det ena numret eller häftet till det andra (§ 3 mom. 1, 1:o och 2:o). Kommitterades beslut i denna del var dock icke enhälligt, i det att reservationsvis yrkades, dels att den förra af ofvannämnda i kommittéförslaget införda bestämmelsen borde gälla endast publikationer, som icke afhandlade dagens frågor, dels ock att, med bibehållande af sistnämnda bestämmelse oförändrad, föreskriften angående större arbetens uteslutande ur tidningsregistret borde ändras sålunda, att postbefordran såsom tidning ej skulle medgifvas för tryckalster, »hvars innehåll uteslutande eller till väsentligaste delen består af några få i särskilda häften fördelade arbeten».

Vid ärendets föregående handläggning fann sig Generalpoststyrelsen icke af hvad sålunda yrkats föranledd att afstyrka bifall till kommitterades ifrågavarande förslag, utan lämnade i sitt meranämnda underdåniga utlåtande detta utan anmärkning.

Nu har med afseende å den förra af ifrågavarande bestämmelser, angående tryckalster, af hvilka endast ett begränsadt antal nummer eller häften kan tänkas skola utkomma, framhållits att genom ett dylikt stadgande publikationer, hvilka för

en viss begränsad tid utgäfves och hvilkas karaktär af tidning vore obestriddig, skulle komma att uteslutas ur tidningsregistret.

Det synes emellertid med all tydlighet framgå af hvad kommitterade anfört såsom motiv för ifrågavarande stadgande, att därmed icke afsetts att förhindra postbefordran såsom tidning för sådana undantagsvis förekommande tryckalster, hvilka såsom t. ex. en utställningstidning, på grund af förhandenvarande omständigheter ej kunna tänkas skola utgifvas under mera än en viss, på förhand begränsad tidrymd, men som i öfrigt uppfylla alla betingelser för att anses såsom periodiska skrifter. Motiveringen gifver nämligen vid handen, att stadgandet i fråga afser att från postbefordran såsom tidning utesluta publikationer, hvilka egentligen utgöras af *ett bokverk*, likasom med det följande stadgandet afsetts att från sådan postbefordran utesluta publikationer, som bestå af *flera större arbeten*.

Vid sådant förhållande och då affattningen af ifrågavarande bestämmelse, i synnerhet om den sammanställes med hvad som i öfrigt föreslagits beträffande villkoren för att tryckalster skola anses såsom periodiska skrifter, knappast gifver stöd för den uppfattning, som i de afgifna yttrandena kommit till synes, torde någon ändring af denna bestämmelse icke vara erforderlig.

Det i kommitterades författningsförslag nästföljande stadgandet angående tryckalster, som bestå af »*större arbeten*», har i de föreliggande yttrandena framkallat åtskilliga anmärkningar, i det att man ansett detta stadgande skola leda därtill, att åtskilliga tidskrifter med stor spridning bland allmänheten skulle nödsakas att antingen gifva sitt innehåll annan uppställning eller ock upphöra att vidare utkomma, hvilket både innebure en orättvisa mot dessa publikationer och därjämte skulle bidraga att försvåra spridningen af mera sammanhängande läsning af omväxlande och nyttig art. På grund däraf och då postbefordringen af ifrågavarande publikationer icke kunde anses hafva vållat postverket afsevärda olägenheter eller utgifter, har man ansett, antingen att stadgandet i fråga borde ändras i enlighet med ofvannämnda reservationsvis framställda yrkande, eller ock att nuvarande bestämmelse i ämnet borde bibehållas oförändrad.

Kommitterade hafva till stöd för sitt ifrågavarande förslag hufvudsakligen anfört, hurusom skillnaden i postbefordringsvillkor för tidningar och för böcker, hvilka vore hänvisade att vinna postbefordran endast såsom antingen paket eller korsbandsförsändelser, vore allt för stor, för att icke de för tidningarna bestämda förmånligare villkoren borde, i den mån ske kunde, begränsas till att gälla endast de försändelser, för hvilka dessa villkor egentligen vore afsedda. Frånsedt att, då böcker vunne postbefordran enligt samma villkor som tidningar, postverket undandroges en del af detsamma rätteligen tillkommande portoinkomster, kunde det enligt kommitterades åsikt svårligen vara lämpligt, att postverket skulle, såsom skedde genom de lägre postbefordringsafgifternas tillämpning äfven på verkliga bokalster, åt hvilka genom uttagande af tillståndsbevis och fördelning i häften förvärfvats sken af periodiskt utkommande skrifter, bidraga till att förminska afsättningen och i viss mån försvåra spridningen af andra liknande bokalster, beträffande hvilka tillståndsbevis icke blifvit uttagna. Ur kulturell synpunkt vore det visserligen ej mindre angeläget, att böcker vunne en lätt och prisbillig spridning, än att tidningar erhöles en sådan. Men det kunde efter kommitterades mening svårligen sättas ifråga att utsträcka tidningsportot till att gälla äfven för böcker, då därigenom postverkets omkostnader utan tvifvel skulle i följd af dessa tyngande försändelsers postbehandling växa vida utöfver den ökning i inkomster, som kunde följa af en genom portonedsättningen framkallad tillväxt i själfva rörelsen.

Hvad kommitterade sålunda och i öfrigt anfört till stöd för ifrågavarande bestämmelse har synt Generalpoststyrelsen beaktansvärdt.

Föreskrifter därom, att böcker ej böra få åtnjuta samma postbefordringsvillkor som tidningar, hafva meddelats jämväl i främmande länders postförfattningar. Sålunda gäller, enligt hvad som inhämtas af kommitterades utredning, inom norska postverket, att mot tidningsporto icke befordras skrifter, som endast innehålla en eller flera vanliga böcker. Därtill kan läggas, att i Amerikas Förenta Stater, där man skiljer emellan »tidning» och

»periodisk publikation», med afseende å innehållet i båda dessa slag af tryckalster stadgas, att de skola antingen vara författade och offentliggöras för spridande af meddelanden af allmän natur, («information of a public character») eller och afse litteratur, vetenskap, konst eller någon särskild industri, hvarjämte för hvardera slaget af publikationer föreskrifves, att tidning skall utgifvas för att sprida löpande nyheter («current news») af vare sig allmän eller speciell beskaffenhet, samt att periodisk publikation icke får innehålla uppsatser, som hafva karaktär af böcker, utan endast sådana, som bestå af löpande nyheter eller blandade litterära ämnen eller bådadera, annonser däri inbegripna.

Ett stadgande i syfte att från postbefordran såsom tidningar utesluta verkliga böcker synes inom svenska postverket vara så mycket mera af behof påkalladt, som hos oss skillnaden mellan tidningarnas postbefodringsafgifter, äfven efter genomförande af det här ofvan förordade förslag till ändrade bestämmelser i ämnet, och det för böcker gällande trycksaksportot torde vara väsentligt större än i åtskilliga andra länder. Någon egentlig meningsskiljaktighet synes ej heller i de afgifna yttrandena hafva yppats beträffande det berättigade uti att de gynnsammare postbefodringsvillkoren förbehållas endast verkliga periodiska skrifter. Men i fråga om den gräns, som i detta afseende bör uppdragas för hvad som skall få anses såsom periodisk skrift, hafva meningarne visat sig mera delade, utan att likväl skillnaden mellan de föreliggande förslagen till formulering af ifrågavarande stadgande synes vara af någon väsentlig betydelse.

Den skärpning, som af kommitterades flertal påyrkats i hvad för närvarande gäller i det afseende, hvarom fråga är, innebär hufvudsakligen att, medan enligt nu gällande stadgande periodisk skrift icke får till väsentligaste delen bestå af några få större arbeten, skulle enligt kommitterades förslag från periodiska skrifter uteslutas publikationer, som i väsentlig mån bestode af större arbeten, oafsedt om dessa däri inginge i större eller mindre antal. Den reservationsvis föreslagna formuleringen åter öfverensstämmer med nuvarande stadgande allenast med uteslutande af ordet »större» framför »arbeten».

Sistnämnda formulering medgifver visserligen postbehandling såsom tidning för publikationer, i hvilka ingå arbeten i större omfattning, än att deras antal kan betecknas med uttrycket »några få»; men å andra sidan utsträcket, därigenom att attributet »större» borttagits, bestämmelsens giltighet till att omfatta äfven publikationer, bestående af arbeten, som ej kunna kallas för »större». Men med en sådan lydelse synes bestämmelsen ifråga kunna — hvad knappast torde vara afsedt — från postbefordran såsom tidning utesluta sådana publikationer, hvilka, såsom t. ex. Studentföreningen Verdandis Småskrifter, endast innehålla ett jämförelsevis mindre antal uppsatser, af hvilka hvar och en väl kan kallas ett »arbete», men svårligen ett »större arbete». Då vidare det synes föga följdriktigt att såsom tidning postbehandla publikation, hvars innehåll utgöres af flera arbeten, men däremot icke medgifva sådan postbehandling för tryckalster, som består af några få arbeten, så synes den ifrågavarande affattningen icke böra biträdas i denna del.

Då emellertid det af kommitterades flertal afgifna förslaget genom det däri förekommande uttrycket »i väsentlig mån» i stället för det nuvarande »till väsentligaste delen» onekligen innebär en skärpning, som skulle kunna verka betungande för en och annan nu utkommande publikation, hvilken skulle därpå drabbas, så torde det vara lämpligt att icke ändra det sistnämnda uttrycket.

Generalpoststyrelsen får fördenskull hemställa, att § 3, mom. 1, punkten 2:o), måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»2:o) tryckalster, hvars innehåll uteslutande eller till väsentligaste delen består af större arbeten, eller af särskilda delar af sådana, afsedda att fortsättas från det ena numret eller häftet till det andra;»

Med afseende vidare å kommitterades förslag därom, att tryckalster, hvars innehåll uteslutande eller hufvudsakligen utgöres af en eller flere enskilda firmors eller personers kataloger eller priskuranter, skulle uteslutas från postbefordran såsom tidning, har af en pressförening anförts, att ett sådant stadgande

§ 3, mom. 1,
punkt 3:o).

visserligen vore i tidningspressens intresse, då den billiga distributionen af dylika tryckalster säkerligen i någon mån inkräktade på tidningarnas annonsafdelningar; att emellertid åt ifrågavarande publikationer utan svårighet kunde gifvas en yttre karaktär af vanlig tidning, på grund hvaraf det föreslagna stadgandet syntes icke blifva lätt att i praxis genomföra; samt att på grund af det förkastliga uti att lägga onödiga hinder i vägen för det inhemska merkantila upplysningsväsendet ifrågavarande förslag borde såsom stridande mot näringarnas och allmänhetens intressen lämnas utan afseende.

Kommitterade hafva till stöd för sitt ifrågavarande förslag anført åtskilliga exempel på tryckalster af förenämnda beskaffenhet, hvilka införts i postverkets tidningstaxor och af hvilka somliga, enligt hvad för periodiska skrifter stadgats, utgjort föremål för anmälan hos chefen för Justitiedepartementet, men andra däremot icke. Då emellertid utfärdande af s. k. tillståndsbevis icke syntes kunna åt dylika publikationer förläna egenskap af periodiska skrifter, ansåge kommitterade, att postbefordran såsom tidning ej borde af dem tillgodonjutas, så mycket hellre som eljest otvifvelaktigt spridning genom postverkets försorg af dessa publikationer kunde komma att afsevärdt ökas, därigenom att större affärsföretag uttoge tillståndsbevis beträffande sina priskuranter m. m. och sålunda finge dessa distribuerade såsom tidningar.

Generalpoststyrelsen har i sitt föregående underdåniga utlåtande icke haft något att erinra mot kommitterades ifrågavarande förslag och finner sig ej heller nu förauledd att tillstyrka afslag å detsamma. Här som eljest gäller att man skall låta detta vara detta. Är en postal försändelse till sin natur en tidning, skall den postbehandlas såsom sådan, men är den det icke, bör man icke tillåta att försändelsen får segla under falsk flagg för att åtnjuta de förmåner i fråga om postbefordran, som man ur andra synpunkter ansett böra åt tidningar inrymmas. I öfverensstämmelse därmed har styrelsen ock här ofvan förordat, att publikationer, som egentligen äro att anse såsom böcker, äfven skola postbehandlas såsom sådana. Och då kata-

loger, priskuranter, annonscirkulär och dylika tryckalster ostridigt i och för sig icke äro att postbehandla annorlunda än vanliga trycksaksförsändelser, så synes den omständigheten, att åt ett sådant tryckalster gifvits utseende af periodisk skrift, icke utgöra tillräcklig anledning för att tryckalstret i fråga skulle postbehandlas enligt de villkor, som gälla för periodiska skrifter. Vilja statsmakterna medgifva en särskild billigare postbefordran åt böcker, annonscirkulär och dylikt, bör detta sägas rent ut, men icke släppas fram på en omväg. I detta afseende begagnar styrelsen tillfället för att erinra, att frågan om sänkning af gällande postbefordringsavgifter för böcker blifvit bragt å bane genom särskilda underdåniga framställningar af Svenska bokförläggareföreningen och Nya bokförläggareföreningen.

Det torde äfven böra framhållas, att bestämmelser af enahanda innebörd som den ifrågavarande förefinnas inom Norges, Frankrikes och Amerikas Förenta Staters postverk, äfvensom att ett dylikt stadgande varder så mycket mera af behof påkalladt, sedan genom införande af utgifvarekorsband anordnats ett expeditionssätt, hvilket i fråga om avgifter till postverket ställer sig ännu förmånligare än de nuvarande tidningskorsbanden, och som följaktligen kan innebära en desto större lockelse att söka åt affärcirkulär och dylikt förvärfva postbehandling såsom periodiska skrifter.

Då det icke blott för postverket ur expeditionell synpunkt, utan äfven för tidningarna och allmänheten måste anses medföra betydande olägenheter, om tidningar på grund af titlarnes fullkomliga likhet eller nära öfverensstämmelse lätt kunde vid postbehandlingen förväxlas, hafva kommitterade föreslagit, att införande i tidningsregistret skulle förvägras tidning, hvars benämning antingen vore alldeles lika med titeln å tidning, som redan vore för annans räkning införd eller behörigen anmäld till införande i tidningsregistret, eller ock med dylik titel företedde sådan likhet, att tidningarna lätt kunde förväxlas; och hafva kommitterade tillika, under anförande att en liknande bestämmelse gällde inom norska postverket, framhållit, hurusom genom

§ 3, mom. 1,
punkt 4:o).

ifrågavarande stadgande, hvilket uteslutande ägde tillämpning i fråga om postbefordringen af tidningarna, icke lades något som helst hinder i vägen för tidningarnas utgifvande.

I de föreliggande yttrandena har man visserligen å ena sidan erkänt behovet af stadganden angående rätt till tidnings titel och äfven framhållit gagnet af det skydd mot illojal konkurrens, som den ifrågavarande bestämmelsen skulle bereda, men å andra sidan, i betraktande särskildt däraf, att möjligheten att utgifva en tidning vore i hög grad beroende af rätten att få densamma postbefordrad såsom sådan, ansett det föreslagna stadgandet vara af beskaffenhet att böra meddelas icke i en administrativ författning, utan antingen i tryckfrihetsförordningen eller genom särskild lag i ämnet; hvarjämte äfven framhållits den fara för administrativt godtycke, som skulle ligga däri, att afgörandet af dessa för tidningarna viktiga frågor blefve lagdt i Generalpoststyrelsens hand.

Styrelsen, som i sitt föregående underdåniga utlåtande icke hade något att erinra vid ifrågavarande bestämmelse, har ej kunnat dela de betänkligheter, som sålunda uttalats. Styrelsen får påpeka, att den bestämmelse, som här är i fråga, icke synes vara af administrativ art, utan torde böra tillkomma genom Kungl. Maj:ts och Riksdagens sammanstående beslut. Funnes i annan författning meddelad någon bestämmelse af enahanda innehåll, skulle visserligen det ifrågavarande stadgandet vara öfverflödigt. Men så länge det kan inträffa, att två särskilda tidningar utkomma med samma namn — i 1904 års tidningstaxa finnas t. ex. två publikationer med namnet »Framåt» — så synes ett stadgande i ofvan angifna syfte vara af behof påkalladt.

Hvad åter vidkommer den uttalade farhågan med afseende å den föreslagna bestämmelsens tillämpning, får styrelsen erinra, att Generalpoststyrelsens beslut i ärenden af ifrågavarande art på grund af den för styrelsen gällande nädiga instruktion kunna, lika väl som styrelsens beslut i allmänhet, genom besvär dragas under Eders Kungl. Maj:ts pröfning, hvadan det slutliga afgörandet ingalunda tillkommer Generalpoststyrelsen.

Då enligt det föreliggande förslaget rätten att få tidning

införd i tidningsregistret är beroende jämväl af en i behörig ordning företagen anmälan, skulle emellertid vid det första upprättandet af detta register kunna inträffa, att till förfång för en redan befintlig tidning dennas titel blefve till inregistrering anmäld af annan än den, som rätteligen äger använda titeln, tidigare än denne sistnämnde inkommit med anmälan. För att förebygga dylika missbruk torde erfordras ett öfvergångsstadgande, som, därest i dylika fall tvist skulle uppstå, tillerkänner rätten till inregistrering åt den tidning, som har det äldre tillståndsbrevet.

Generalpoststyrelsen hemställer fördenskull, att det måtte stadgas,

att, då tidningsregister första gången upprättas, anmälan angående införande i registret af tidning, som därförinnan utkommit, skall betraktas så, som vore den gjord den dag, då uppå anmälan om dess utgifvande bevis enligt tryckfrihetsförordningen blifvit af chefen för Justitiedepartementet meddeladt.

Beträffande sättet för abonnemang genom postverkets förmedling har styrelsen för Aktiebolaget Svenska telegrambyrå framhållit det önskemålet, att sådant abonnemang måtte å tidnings utgifningsort få göras äfven för andra postanstalter; och har till stöd därför anförts, att mycket arbete, tid och kostnad därigenom skulle besparas både postverket och tidningarna samt sändande af stora penningebelopp fram och tillbaka undvikas.

§ 6.

Kommitterades förslag beträffande tillvägagångendet vid postabonnemang (§ 6) förutsätter, att sådant abonnemang skall fortfarande såsom hittills verkställas af vederbörande abonnent. De abonnemang åter, som här ofvan åsyftas, skulle sannolikt i regel gälla tidningsexemplar, hvilka borde tillhandahållas andra än abonnenterna själfve; och synas dylika abonnemang hafva sin hufvudsakliga betydelse i och för tidningarnas spridning å andra orter än utgifningsorten genom kommissionärer o. s. v.

Särskildt ur redovisningssynpunkt skulle emellertid anordnande af dylika postabonnemang medföra afsevärda olägenheter

för posttjänsten. Därtill kommer, att de fördelar, man velat vinna med dessa abonnemang, i enahanda mån komma att beredas genom utgifvarekorsbanden, hvilka särdeles väl torde lämpa sig för tidningars försändande från utgifningsorten till ombud å annan ort, hvilka åtagit sig att förmedla tidningarnas distribution vare sig genom lösnummerförsäljning eller på annat sätt.

Generalpoststyrelsen finner sig på grund af hvad sålunda anförts böra tillstyrka, att ifrågavarande önskemål icke måtte vinna afseende.

Kommitterade hafva under ifrågavarande § 6 jämväl yttrat sig beträffande ifrågasatt sänkning af den s. k. öfverflyttningsafgiften och dess bestämmande till samma belopp för alla tidningar.

Berörda afgift utgår för närvarande, på grund af nådiga brefvet den 10 november 1876, med 25 öre i fråga om tidning, som utgifves högst en gång i veckan, och med 50 öre i öfriga fall; och funne sig kommitterade sakna skäl att föreslå någon ändring härutinnan, hufvudsakligen därför, att i betraktande af de göromål, som af en tidnings öfverflyttning från en postanstalt till en annan förorsakades icke blott dessa båda postanstalter, utan äfven i regel en tredje, nämligen utgifningspostanstalten, en afgift af 25 öre icke syntes vara för hög, samt att ett högre afgiftsbelopp för tidningar, som utkomma mer än en gång i veckan, icke syntes olämpligt med hänsyn därtill, att lokalabonnemang å sådana tidningar icke vore medgifvet.

Nu har i afgifvet yttrande en pressförening framhållit, att ifrågavarande afgift vore allt för hög och att den rättvisligen icke kunde sättas högre än den föreslagna bokföringsafgiften; hvarjämte till förekommande af missbruk öfverflyttning till utgifningsorten icke borde medgifvas i fråga om tidning, som utkommer mer än en gång i veckan.

Generalpoststyrelsen delar kommitterades uppfattning därom, att någon nedsättning i de hittills utgående afgiftsbeloppen icke bör äga rum. En framställning om förändring af adressen å postabonnerad tidning förorsakar samtliga de af adressförändringen berörda postanstalterna så mycket arbete både vid för-

ändringens trädande i kraft och vid dess upphörande, att de nuvarande afgifterna, hvilka skola utgöra ersättning för allt detta arbete, icke böra anses för höga. Det torde äfven böra framhållas, att motsvarande afgift inom tyska postverket utgår med 50 pfennig oafsedt tidningens nummerantal och beräknas till dubbla beloppet, då adressförändringen skall gälla både för återstoden af löpande abonnemangstermin och för en följande period.

Sedan Svenska tidningsutgifvareföreningen i ett till kommitterade afgifvet yttrande framhållit önskvärdheten af bestämmelser till förebyggande af svek mot allmänheten genom utgivande af allenast ett eller annat nummer af en tidning, oaktadt prenumerationsmedlen lyftats i förskott hos postverket, hafva kommitterade i § 7 föreslagit, att vid redovisning af prenumerationsmedel för tidning, hvilken, sedan den börjat utgifvas, ännu ej regelbundet utkommit under ett helt kalenderår och ett omedelbart därpå följande kalenderkvartal, må, så vida icke utgifvaren ställer säkerhet, som varder af Generalpoststyrelsen godkänd, innehållas hvad af erlagda prenumerationsavgifter anses motsvara återstående nummer af de genom postverket förskrifna exemplar af tidningen.

§ 7

Med afseende å hvad sålunda föreslagits har af en pressförening anmärkts, att ifrågavarande bestämmelse, som visserligen kunde vara af afsevärdt gagn gent emot ovederhäftiga tidningsutgifvare, å andra sidan kunde komma att medföra en inskränkning i den genom tryckfrihetsförordningen stadgade rätt att utan i förväg lagda hinder utgifva skrifter.

Då det åsyftade stadgandet i tryckfrihetsförordningen icke synes beröras af de fall, som här äro i fråga, och då den af kommitterade föreslagna bestämmelsen bör vara till gagn för både postverket och allmänheten, utan att tidningarna i regel torde böra därpå vidare betungas, så anser Generalpoststyrelsen att denna bestämmelse bör bibehållas.

Kommitterade hafva i § 9 mom. 2 föreslagit ett stadgande § 9 mom 2. därom, att tidning, som skall befordras efter abonnemang ge-

nom postverkets förmedling, bland annat icke får med därtill hörande afgiftsfria bilagor i vikt öfverstiga 150 gram; varande i afsende å detta förslag afgifna två reservationer, af hvilka den ena innefattar yrkande på ifrågavarande vikts bestämmande till 125 gram och den andra till 175 gram.

I de föreliggande yttrandena har den senare reservationen vunnit allmän anslutning; och har man till stöd därför ytterligare åberopat, att dagliga tidningar numera utgåfve söndagsnummer, som stundom vägde ända till 170 gram; äfvensom att det icke ådagalagts, att nuvarande bestämmelser i detta afseende vållade olägenheter.

Att emellertid betydande svårigheter kunna genom tidningarnas tyngd förorsakas postverket, framgår af hvad kommitterade i detta afseende anfört (sid. 150 o. f.). Då det upprepade gånger kunnat inträffa, att en enda tidnings postupplaga till följd af en tidningen åtföljande afgiftsfri bilaga vägt mera än den högsta vikt, som får lastas i postkupé, hvilken är inrymd i järnvägsbogievagn, så torde det vara lätt att förstå, hvilka svårigheter det skall bereda postverket att postbehandla, transportera och till vederbörande abonnenter i behörig ordning utdela sådana kvantiteter af tidningar.

Då sålunda verkligt behof föreligger af en bestämmelse i den riktning, som af kommitterade föreslagits, och då den viktsats, som kommitterade i detta afseende förordat, synes hålla en lämplig medelväg mellan de i öfrigt framkomna förslagen, får Generalpoststyrelsen, som ej heller i sitt föregående underdåniga utlåtande ifrågasatt ändring i kommitterades förslag i denna del, jämväl nu tillstyrka, att ifrågavarande viktmaximum bestämmes till 150 gram.

§ 11 mom. 4. Medan kommitterade ej föreslagit någon ändring i gällande bestämmelser angående afgiften för inrikes tidningar vid försändning såsom s. k. tidningskorsband, ansåg sig Generalpoststyrelsen i sitt föregående underdåniga utlåtande böra af anförda skäl påyrka, att ifrågavarande särskilda slag af korsbandsförsändelser måtte borttagas och afgiften för korsband, som utgjordes

af inländska tidningar, hädanefter blifva äfven i den inrikes post-rörelsen densamma som för vanliga trycksakskorsband.

Hvad Generalpoststyrelsen sålunda ifrågasatt har, att döma af de föreliggande yttrandena i ämnet, väckt åtskilligt motstånd, i det man framhållit; att dessa korbandsförsändelser voro af betydelse både för tidningarna vid återsändande af exemplar, som icke funnit afsättning, och för allmänheten vid tidningars försändande till släktingar och bekanta, samt att därför det särskilda tidningsportot borde bibehållas, åtminstone så länge det vanliga trycksaksportot i Sverige vore så högt som för närvarande.

Det kan ej bestridas, att med nuvarande korsbandsporto af 4 öre per 50 gram Styrelsens förslag att borttaga gällande tidningsporto af 1 öre per 50 gram innebär ett väsentligt fördyrande af tidningsförsändelserna i fråga. Då nu upplyst blifvit, att dessa försändelser komma till en ej obetydlig användning ej blott af tidningskommisionärer utan äfven af allmänheten, så har styrelsen ansett sig icke böra under nuvarande förhållanden fortfarande påyrka borttagandet af det särskilda portot för inländska tidningar.

Under förutsättning att tidningskorsbanden skulle upphöra, ifrågasatte Generalpoststyrelsen i sitt förra utlåtande, att det skulle lämnas rätte vederbörande fritt att medelst utgifvarekorsband försända äfven andra tidningsexemplar, än sådana, som blifvit hos utgifvare förskrifna. Därest nu emellertid tidningskorsbanden skulle komma att bibehållas, torde hvad styrelsen sålunda ifrågasatt böra förfalla och följaktligen den af kommitterade föreslagna lydelse af § 11, mom. 1, första stycket, lämnas oförändrad.

Medan för närvarande tidningarnas aflämnande till postbehandling endast efter Generalpoststyrelsens särskilda medgifvande kan utan afgift äga rum å annan tid än den, då vederbörande postanstalt hålles öppen för allmänheten, skulle, enligt hvad af kommitterade föreslagits (§ 13), tidningar kunna utan särskild afgift å postanstalten i utgifningsorten aflämnas till

postbefordran jämväl å tid, då denna postanstalt icke hölles tillgänglig för allmänheten, så vida aflämnandet ägde rum i och för tidningarnas befordran med postlägenhet, som afginge söckendagar mellan kl. 7 f. m. och kl. 10 e. m.

Med afseende å detta förslag har af kommitterade anförts, bland annat, att af tidningsutgifvare framställts yrkande på tidningsexpeditionernas å utgifningsorterna tillgänglighet å tider, som stode i samband med de stora postförande bantågens afgångstider, oberoende af vederbörande postanstalts vanliga expeditionstider; att berörda yrkande syntes ganska förklarligt i betraktande särskildt af det förhållandet, att vid Stockholms postkontor tidningarnas inlemnande utan afgift ej kunde äga rum före kl. 10 f. m. eller efter kl. 7 e. m., i följd hvaraf de i hufvudstaden utkommande morgontidningarna, för att vinna befordran med först afgående postlägenheter, måste vidkännas särskilda afgifter; att det finge anses ligga i allmänhetens intresse lika väl som i tidningsutgifvarnas, att tidningarnas försändande med de snabbaste postlägenheterna icke blefve genom särskilda afgifter försvåradt; samt att då postafgifterna för postabonnerade tidningar enligt kommitterades förslag höjdes med cirka 70 procent, det syntes vara billigt, att tidningarna så mycket som möjligt befriades från särskilda afgifter till postverket.

Kommitterades ifrågavarande förslag var emellertid icke enhälligt, utan i afgifven reservation framställdes af en utaf kommitterade — dels för att icke åt vissa tidningar bereda en förmån, som ej kunde komma andra postförsändelser till godo, och dels med hänsyn till de ekonomiska följderna af det utaf kommitterades flertal förordade förslaget — det yrkande, att nuvarande bestämmelser i ämnet skulle bibehållas; och fann sig generalpoststyrelsen vid ärendets föregående handläggning böra instämma i detta yrkande.

I samtliga nu föreliggande underdåniga yttranden har emellertid kommitté-majoritetens förslag på det lifigaste förordats.

Den inkomst, som genom de för närvarande utgående afgifterna för tidningars aflämnande till postbehandling å extra tid

tillflyter postverket, synes ej mycket betydande. Enligt kommitterades beräkningar uppgick denna inkomst år 1898 till 15,021 kronor 52 öre och år 1899 till 18,214 kronor 65 öre. År 1902 utgjorde motsvarande inkomst 18,163 kronor 83 öre. Af dessa belopp har den ojämförligt största delen influtit vid Stockholms postkontor, där ock omständigheterna synas hafva föranledt, att ett jämförelsevis stort antal tidningar fått erlægga de ifrågavarande afgifterna.

Ehuru ett utsträckt medgifvande af rätt att utan särskild afgift å extra tid inlämna tidningar till postbehandling säkerligen skulle för postverket medföra icke blott minskning i ofvannämnda inkomst utan äfven i någon mån ökade utgifter, anser Generalpoststyrelsen ändock, att såsom en följd af postverkets befattning med tidningsrörelsen det bör åligga postverket att, så vidt möjligt är utan dess allt för stora betungande, underlätta tidningarnas aflämnande till postbefordran med de postlägenheter, med hvilka tidningarna beräknas skola snabbast komma vederbörande abonnenter tillhanda. Att emellertid utan någon inskränkning medgifva afgiftsfritt inlämnande af tidningar till postlägenhet, som afgår hvilken tid på dygnet som helst, skulle måhända utsätta postverket för anspråk, som ej utan synnerligen stora svårigheter skulle kunna uppfyllas. Den tid, som af kommitterades flertal ansetts böra bestämmas för tidningarnas afgiftsfria inlämnande, synes uppfylla alla rimliga anspråk i detta afseende från tidningarnas sida och bör å andra sidan ej heller för postverket blifva allt för betungande, då man väl får antaga, att det ligger lika mycket i tidningsutgifvarnes som i postverkets intresse att söka så vidt möjligt förkorta den tid, som måste beräknas för de ifrågavarande tidningarnas behandling å inlämningspostanstalten, samt att fördenskull de föreskrifter, som det från postverkets sida kan blifva nödigt att i förevarande afseende meddela, skola af tidningarnas representanter med beredvillighet och tillmötesgående efterkommas,

Generalpoststyrelsen anser sig på grund af hvad sålunda anförts böra härigenom hemställa om bifall till det af kommitterades flertal framlagda förslaget. Bestämmelsen härom synes

emellertid vara af reglementarisk art och således lika litet som den för närvarande i ämnet gällande föreskrift böra hafva sin plats i en af Konung och Riksdag beslutad författning.

I detta sammanhang har i de föreliggande yttrandena yrkats, dels att tidningsutgifvare skulle tillförsäkras ovillkorlig rätt att direkt till postkupé själf expediera sin tidning, dels ock att jämväl postabonnerade tidningar, efter därom i hvarje fall gjord anhållan, måtte på emottagarens risk få uttagas direkt ur postkupé.

Hvad först angår frågan om tidningars aflämnande direkt till postförande bantåg, får Generalpoststyrelsen erinra, att önskemål i detta afseende framställtts jämväl till kommitterade, hvilka emellertid med hänsyn därtill, att hvarken tjänstgöringen eller utrymmet i postkupéerna syntes medgifva ett sådant aflämnande i någon större utsträckning, ansågo sig icke böra ifrågasätta någon särskild åtgärd i anledning af hvad i detta afseende påyrkats.

Enligt det af generalpoststyrelsen den 17 september 1892 utfärdade reglemente för postkontoren i riket angående abonnemang genom postverkets förmedling å tidningar m. m. gäller, att, då postutvexlingen i allmänhet och särskildt tidningstrafiken befinnas kunna i afsevärd mån främjas därigenom, att postabonnerade tidningsexemplar varda genom utgifvarens försorg direkt aflämnade till järnvägspostkupé, vederbörande distriktsförvaltning äger att, på därom gjord ansökan, tillsvidare medgifva sådant aflämnande och därvid tillika meddela de närmare föreskrifter, som för postutväxlingens betryggande eller i andra afseenden kunna finnas erforderliga. Skulle emellertid, efter det dylikt medgifvande blifvit lämnadt, sedermera utrymmet i postkupén och den därstädes anställda personal befinnas otillräckliga för befordran på ifrågavarande sätt af alla å en ort utkommande tidningar, för hvilka ett dylikt expeditionssätt påkallas, eller detta expeditionssätt eljest befinnas medföra afsevärda olägenheter, bör detsamma användande upphöra, efter det vederbörande distriktsmyndighet därom förordnat, och samt-

liga ifrågavarande tidningar aflämnas till postbehandling å ortens postanstalt.

Det torde framgå häraf, att redan för närvarande tillfälle är beredt tidningsutgifvare att, i den mån utrymme och personal i vederbörande postkupé sådant medgifva, direkt till denna expediera sina genom postverket förskrifna tidningsexemplar. Ett dylikt expeditionssätt medför ock en sådan besparing i arbete för utgifningsortens postanstalt, att det synes vara i postverkets eget intresse att i möjligaste mån underlätta dess användande. Generalpoststyrelsen måste dock hysa betänkligheter vid att stadga en ovillkorlig rättighet för tidningsutgifvare att aflämna tidningar direkt till postkupé. Först och främst kan ett sådant aflämnande icke medgifvas i fråga om tidningar, hvilka skola postbefordras såsom utgifvarekorsband, af den naturliga anledningen att dessa försändelser måtte vägas före afsändandet och en sådan vägning ej kan äga rum i postkupé. Vidare synes ifrågavarande expeditionssätt, om det skulle användas i mycket stor omfattning, kunna medföra fara för att genom det däraf förorsakade betydligt ökade arbetet för vederbörande postkupépersonal postutväxlingen i öfrigt skulle lida afbräck.

Generalpoststyrelsen anser fördenskull, att tidningars aflämnande direkt till postkupé bör fortfarande såsom hittills först efter pröfning i hvarje särskildt fall medgifvas.

Hvad därefter angår yrkandet på tidningars utlämnande direkt från postkupé, får Generalpoststyrelsen meddela, att enligt ofvannämnda reglemente tidningsutgifvarne kunna, efter pröfning i hvarje särskildt fall af vederbörande distriktsmyndighet, erhålla rätt att direkt från järnvägspostkupé omedelbart efter dess ankomst afhämta ankomna nummer af postabonnerade tidningar. Kan framställning från tidningsutgifvare om sådant afhämtande icke efterkommas i anseende därtill, att den postkupé genom hvilken den abonnerade tidningen skulle vederbörande tillhandahållas, redan förut för tjänstgöringstiden i fråga har dylika tidningsgöromål att handlägga och ytterligare sådana under samma tjänstgöringstid skulle vålla afsevärd olägenhet för tjänstgöringen inom kupén, skola — på det att icke vissa tid-

ningsutgivare å samma ort må äga en förmån, som ej kan å annan tidningsutgivare darsammastädes beredas — alla de å ortens postkontor af tidningsutgivare abonnerade tidningar utlämnas från postkontoret i eljest vanlig ordning.

Ofvan omförmälda föreskrifter hafva tillkommit i syfte att å tidningsutgivare, som däraf hafva särskildt intresse, bereda tillfälle att på snabbast möjliga sätt komma i besittning af de för dem afsedda postabonnerade tidningar. För andra korrespondenter har emellertid vid åtskilliga tillfällen lämnats medgifvande att i enahanda ordning afhämta tidningar, som varit till dem adresserade under korsband.

Liksom med afseende å tidningars afämmande direkt till postkupé, måste Generalpoststyrelsen hysa betänkligheter vid ett generellt medgifvande af rätt att från sådan kupé direkt afhämta tidningar. Det lider nämligen enligt styrelsens åsikt icke något tvifvel, att ett sådant medgifvande skulle kunna under vissa omständigheter vålla betydande svårigheter för tjänstgöringen i vederbörande postkupéer och därigenom äfven förorsaka afsevärda olägenheter för postutväxlingen i öfrigt.

Hvad i öfrigt blifvit i de föreliggande yttrandena anfördt med afseende å särskilda delar af kommitterades förslag till nådig kungörelse angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter har synts Generalpoststyrelsen icke vara af beskaffenhet att påkalla ändring i eller tillägg till samma förslag.

Utdrag af styrelsens i detta ärende förda protokoll varder härhos bifogadt. Stockholm den 12 december 1903.

Underdånigst

E. von KRUSENSTJERNA.

H. A. Kolmodin.

Axel Husberg.

E. Bäckström.

C. A. Hasselrot.

Fredr. Grönwall.
Föredragande.

l. s.

Ernst Rönström.

1911. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.

Bil. A.

Öfversikt af tidningsrörelsen, jämförd med öfriga

Å r.	T i d n i n g	
	P o s t a b o n n e r	
	Antal nummer-exemplar.	Prenumerationsafgifter. Kr.
1886.....	32,701,033	¹⁾ 1,281,718
1890.....	50,745,098	1,648,484
1894.....	65,083,616	1,809,934
1898.....	116,193,384	2,403,733
1899.....	127,163,684	2,563,196
1900.....	133,898,692	2,719,834
1901.....	141,368,772	2,870,712
1902.....	147,456,116	2,946,729

¹⁾ Häri ingå icke prenumerationsafgifter för inrikes tidningar, rekvirerade till utrik-
gifterna kunna för året uppskattas till omkring 30,000 kr. ²⁾ Innefattar inkomster för andra

Postabonnerade tidningar och

(Tillägg till tab. B, sid. 248—250 i

Antal nummerexemplar och tidningspaket.

Å r.	N u m m e r e x e m p l a r.				P a k e t.		
	Inrikes tidningar.		Utrikes tid- ningar re- kvirerade till inrikes orter.	Summa.	Inrikes för- sändelser.	Försändel- ser till utrikes orter.	Summa.
	Rekvirerade till inrikes orter.	Rekvire- rade till utrikes orter.					
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1899.....	123,806,644	1,980,160	1,376,880	127,163,	10,471,812	499,356	10,971,168
1900.....	130,651,508	1,837,784	1,409,400	133,898,6	11,013,444	567,424	11,580,
1901.....	138,035,248	1,874,444	1,459,080	141,368,77	11,402,612	566,280	11,968,
1902.....	144,100,996	1,950,520	1,404,600	147,456,11	11,639,	578,136	12,217,81
1899—1902 i medeltal årligen	134,148,599	1,910,727	1,412,	137,471,81	11,131,887	552,799	11,684,

delar af poströrelsen, under åren 1886—1902.

g a r.		Rekvirerade direkt hos utgifvarne.	Öfriga försändelser.	Frankoteckens-uppbörd. ²⁾
r a d e.				
Postbefordringsafgifter. Kr.	Antal nummer-exemplar.		Antal.	Kronor.
237,316	6,963,013		68,448,062	5,819,849
304,026	7,467,238		79,802,677	6,956,027
344,959	8,734,752		93,203,743	7,669,123
465,233	16,867,864		123,418,276	9,469,416
523,049	19,669,884		137,050,998	10,129,694
537,261	16,661,892		139,923,145	10,818,397
563,224	18,308,576		160,278,395	11,714,178
579,900	20,463,820		187,074,274	12,813,846

orter. Uppgifter i detta hänseende saknas, men torde de ifrågavarande prenumerationsafslag af postförsändelser än genom postverket förskrifna tidningar.

tidskrifter åren 1899—1902.

(tidningskommitterades betänkande.)

Antal exemplar, efter hel årgång räknadt.				Prenumerationsafgifter.				Postbefordringsafgifter.
Inrikes tidningar.		Utrikes tidningar, rekvirerade till inrikes orter.	Summa.	Inrikes tidningar.		Utrikes tidningar, rekvirerade till inrikes orter.	Summa.	
Rekvirerade till inrikes orter.	Rekvirerade till utrikes orter.			Rekvirerade till inrikes orter.	Rekvirerade till utrikes orter.			
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
970,355	15,011	11,474	996,840	2,385,327	63,367	114,502	2,563,196	523,049
1,052,162	16,278	11,745	1,080,185	2,529,608	66,948	123,283	2,719,834	537,261
1,061,820	16,360	12,159	1,090,339	2,677,137	65,386	128,189	2,870,712	563,224
1,091,577	17,339	11,705	1,120,621	2,747,768	68,222	130,739	2,946,729	579,900
1,043,978	16,247	11,771	1,071,996	2,584,959	65,981	124,178	2,775,118	550,859

Bil. A. (Forts.)

**Tidningar och tidskrifter, rekvirerade direkt hos utgifvarne
(= tidningskorsband) under åren 1899—1902.**

(Tillägg till tab. C, sid. 251, i tidningskommittéens betänkande.)

År.	Antal nummerexemplar.			Antal paket.		
	Inrikes.	Till utrikes orter.	Summa.	Inrikes.	Till utrikes orter.	Summa.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1899	18,727,592	942,292	19,669,884	1,483,664	489,580	1,973,244
1900	15,792,088	869,804	16,661,892	1,850,056	433,212	2,283,268
1901	17,513,496	795,080	18,308,576	1,642,472	419,588	2,062,060
1902	19,676,020	787,800	20,463,820	2,011,724	450,684	2,462,408
1899—1902 i medeltal år- ligen.	17,927,299	848,744	18,776,043	1,746,979	448,266	2,195,245

Utdrag af protokollet, hållet hos Kungl. Generalpoststyrelsen, Stockholm, den 12 december 1903.

Närvarande:

Generalpostdirektören m. m. herr VON KRUSENSTJERNA,

Herr byråchefen m. m. KOLMODIN,

» » » HUSBERG,

» » » BÆCKSTRÖM,

» t. f. » » HASSELROT och

» » » GRÖNWALL.

S. d. T. f. sekreteraren å generalpoststyrelsens utrikes- och författningsbyrå m. m. F. Grönwall, hvilken generalpostdirektören, med stöd af § 61 i den för styrelsen gällande nådiga instruktion, förordnat att i byråchefs ställe föredraga Kungl. Maj:ts nådiga remiss den 9 sistlidne september angående förslag till ändring i gällande stadganden om tillhandahållande af tidningar genom postverkets försorg, anmälde nu detta ärende;

och beslöts underdånigt utlåtande af innehåll registraturet utvisar.

Med afseende härå yttrade byråchefen *Bäckström*:

»Mot generalpoststyrelsens nu fattade beslut, i de delar detsamma skiljer sig från generalpoststyrelsens uttalande i samma ämne enligt det underdåniga utlåtandet af den 23 november 1901, måste jag reservera mig; och får jag för min del åberopa innehållet af nämnda underdåniga utlåtande samt de skäl, på hvilka detsamma sig grundar. Särskildt tillåter jag mig yttra

något beträffande frångåendet af generalpoststyrelsens förra uttalande i den mycket viktiga frågan rörande postafgifterna (jfr. § 8 i kommitterades förslag till kungörelse).

De beräkningar öfver postverkets utgifter för tidningsrörelsen, hvilka lades till grund för generalpoststyrelsens förslag af den 23 november 1901 beträffande postafgifterna för inländska tidningar, som förskrifvas genom postverkets förmedling, hafva erkänts vara snarare för låga än för höga för den tid de gällde; och i betraktande af tillväxten utaf postverkets tidningsrörelse efter berörda tid samt af den vunna erfarenheten, att postverkets inkomster af tidningsrörelsen icke ökas i lika mån som dess utgifter för samma rörelse, torde man med allt skäl kunna påstå, att nämnda beräkningar äro absolut för låga för den närvarande tiden. Fastän man väl visste att beräkningarna voro låga, ansåg sig generalpoststyrelsen likväl -- af hänsyn till hvad som inom kommittén yttrats och eljest antogs kunna anföras till förmån för låga postafgifter för tidningar — kunna föreslå så ringa afgifter, att de väntades komma att betäcka allenast inemot två tredjedelar af postverkets beräknade utgifter för tidningsrörelsen.

Sedan dess har ingenting inträffat, som bör föranleda därtill, att än mera eftergifves af postverkets rätt till ersättning för dessa utgifter och att än mera tages af inkomsterna från postverkets öfriga rörelsegrenar för att betäcka dess förlust på tidningsrörelsen.

Hvad pressens representanter till stöd för sin åsikt anført, efter det generalpoststyrelsens förra underdåniga utlåtande i ämnet afgafs, är icke nytt. Därvid framställda skäl hafva tillbörligen beaktats, innan sistnämnda utlåtande afläts.

Det är min öfvertygelse, att, såvida de af kommitterade och nu senast af generalpoststyrelsen ifrågasatta postafgifterna fastställas, syftet med den af generalpoststyrelsen föreslagna revisionen af författningarna angående postverkets tidningsrörelse varder förfeladt.»

T. f. byråchefen *Hasselrot* och byråchefen *Kolmodin* förklarade att de instämde med byråchefen *Bäckström*.

Byråchefen *Husberg* yttrade därefter: »Äfven jag förenar mig i det yttrande, byråchefen *Bäckström* nu afgifvit, och jag anser mig därjämte, beträffande § 13 i kommittéförlaget, böra tillägga: Med hänsyn till den konkurrens, som, enligt hvad känt är, i allmänhet råder mellan tidningarna, särskildt mellan dem, som utgifvas på samma ort, kan med visshet förutses att på hvarje utgifningsort, där postlägenhet förefinnes vid någon af de i nyssnämnda § angifna tidiga eller sena timmar af dygnet, skola vederbörande utgifvare, för att få sina tidningar befordrade med sådan lägenhet, komma att begagna sig af rättigheten att till postanstalten aflämna tidningarna på s. k. extra tid, om sådant får ske kostnadsfritt.

Något skäl för en beräkning af postverkets *blifvande* kostnad för tidningars mottagande och postbehandling på extra tid är icke att hämta från den beräkning, som kommittén gjort angående den *hittillsvarande* kostnaden, och hvilken kostnad afgifvits till omkring 18,200 kronor årligen, och icke heller kan den blifvande kostnaden med stöd af andra kända förhållanden ens närmelsevis beräknas. Men på grund däraf att, såsom nyss är sagdt, tidningsaflämning på extra tid skulle, om stadgade afgiften bortföle, komma att äga rum i stor utsträckning, anser jag det kunna med stor sannolikhet antagas att postverkets kostnad skulle flerdubblas. Därjämte komme postverket att gå miste om det ersättningsbelopp, 18,200 kronor, som hittills influtit årligen.

Också befarar jag, att arbetet vid tidningsgöromål, då det samma i stor utsträckning komme att förrättas under den tid af dygnet, som är afsedd för hvila, skulle menligt inverka på postpersonalens tjänsteduglighet i allmänhet.

Slutligen bör icke lämnas oanmärkt, att, då kommittén yttrat att, i betraktande af tidningarnas stora betydelse för den allmänna odlingen, det kunde sättas i fråga huruvida postverkets kostnad å tidningsrörelsen *borde* till fullo täckas, detta uttalande icke kan gälla bestämmelserna i § 13, ty ur nyssnämnda synpunkt är likgiltigt huruvida tidningarna komma abonnenterna tillhanda några timmar tidigare eller senare.»

In fidem,
Ernst Rönström.